

**OBRAZLOŽENJE OPĆEG DIJELA DRŽAVNOG PRORAČUNA I FINANCIJSKIH
PLANOVA IZVANPRORAČUNSKIH KORISNIKA ZA 2023. I PROJEKCIJE ZA
2024. I 2025. GODINU**

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. MAKROEKONOMSKI OKVIR	6
2. PRIHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA.....	10
3. RASHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA.....	14
4.1. Obrazloženje rashoda po ekonomskoj klasifikaciji.....	19
4.2. Obrazloženje rashoda po funkcijskoj klasifikaciji	23
4. UKUPNI MANJAK/VIŠAK DRŽAVNOG PRORAČUNA.....	24
5. RAČUN FINANCIRANJA DRŽAVNOG PRORAČUNA.....	25
6. STANJE DOSPJELIH NEPODMIRENIH OBVEZA PRORAČUNSKIH KORISNIKA DRŽAVNOG PRORAČUNA.....	26
7. PROCJENA UKUPNOG MANJKA/VIŠKA OPĆE DRŽAVE.....	28

1. UVOD

Hrvatsko gospodarstvo ulazi u 2023. godinu ostvarivši niz strateških uspjeha usprkos snažnim izazovima.

Trenutne globalne okolnosti obilježene su geopolitičkim napetostima, ruskom agresijom na Ukrajinu, nastavkom poremećaja u opskrbnim lancima, a sve to u kontekstu vrlo snažnih inflatornih pritisaka. Naime, jak globalni gospodarski rast nakon dvije godine COVID pandemije, dodatno je povećao neravnotežu između velike potražnje i nedovoljne ponude. Zatvaranje Kine na proljeće uslijed pandemije usporilo je proizvodnju te gospodarske velesile i poremetilo tijekove svjetske trgovine. Ruska agresija na Ukrajinu uzrokovala je snažan poremećaj u opskrbi energenata i hrane u Europi te zaoštrila odnose Zapada i Rusije, a sve izraženije klimatske promjene, posebice snažne suše i poplave, dodatne su doprinijele povećanju cijena hrane i energije.

No, usprkos ovako snažnim izazovima hrvatsko gospodarstvo ostvarilo je niz političko-ekonomskih iskoraka. Tako je u srpnju ove godine Vijeće EU donijelo Odluku o prihvaćanju eura u RH od 1. siječnja 2023. kao i dopunu uredbe prema kojoj RH postaje dvadeseta članica europodručja te uredbu o fiksnom tečaju konverzije kune u euro. Time je i formalno završen cjelokupni proces pridruživanja RH europodručju započet 2017. godine te stoga od 1. siječnja 2023. RH postaje punopravna članica europodručja, a euro službena valuta i zakonsko sredstvo plaćanja na teritoriju RH.

Odluka o ulasku RH u europodručje doprinijela je i povijesno najvišem investicijskom rejtingu RH sa stabilnim izgledima, od strane kreditnih agencija Moody's, Fitch te Standard and Poor's koje su ovakve procjene donijele u drugoj polovini srpnja ove godine. Krajem listopada 2022. godine, Fitch je ponovno potvrdio ovakvu ocjenu Hrvatske. Kreditne agencije kao pozitivne efekte ističu i političku stabilnost institucija, posebno u kontekstu ulaska u europodručje, rekordno kratko zadržavanje u tečajnom mehanizmu ERM II te eliminaciju valutnog i likvidonosnog rizika u smislu javnog duga koji je dominantno denominiran u eurima.

Predanost reformskim naporima, koji će značajno doprinijeti jačanju otpornosti hrvatskog gospodarstva u okolnostima rastuće inflacije i recesijskih pritisaka, vidljiva je i u ispunjavanju predviđenih obveza te u dinamici korištenja EU sredstava u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti. Do sada je RH isplaćeno 11,4 milijarde kuna temeljem predujma te 34 pokazatelja ispunjena do kraja 2021. godine. Po ispunjavanju 25 pokazatelja RH je u rujnu uputila i zahtjev za povlačenje druge tranše u visini od 5,3 milijarde kuna - upravo odobren od strane Europske komisije, a trenutno se intenzivno radi na provedbi 45 pokazatelja do kraja ove godine temeljem kojih bi se ostvarilo pravo na isplatu treće tranše.

Još jedan od uspjeha RH je i očekivani ovogodišnji gospodarski rast od 5,7% temeljen na snažnom izvozu, investicijama i potrošnji kućanstava, posebice zahvaljujući oporavku turizma i ostalih usluga. Međutim, visoka inflacija te pad pouzdanja uslijed geopolitičkih napetosti utječu negativno na ekonomske izgleda ali i jačaju pritiske na javne financije. Međutim, tržište rada i dalje će karakterizirati visoka otpornost (uzevši u obzir i trajne manjkove radne snage) usprkos prigušenom rastu zaposlenosti. U tom smislu, projicirani rast BDP-a u sljedećoj godini iznosi 0,7%. Snažniji gospodarski rast očekuje se nakon 2023. godine (s projiciranim gospodarskim rastom od 2,7% odnosno 2,6% u 2024. te 2025.

godini) uz očekivano jenjavanje inflacijskih pritisaka, jačanje vanjske potražnje te nastavak rasta realnih plaća.

Kao što je vidljivo, neposredno nadolazeće razdoblje karakteriziraju pogoršani ekonomski izgledi, visoki stupanj neizvjesnosti i dominantni negativni rizici. Ovakve okolnosti kreiraju izazove za ekonomsku politiku u cjelini te posebice fiskalnu politiku koja treba biti fleksibilna i prilagodljiva, spremna na pravovremenu reakciju u vrlo promjenjivim uvjetima.

Planirani odgovor fiskalne politike stoga je posebice usmjeren na zaštitu stanovništva, javnog i privatnog sektora, naročito onih najranjivijih, u uvjetima snažno rastućih cijena energenata i hrane - kako bi se osnažila socijalna kohezija. U ovakvim okolnostima važno je ojačati i razvojni potencijal države – posebice kroz javne investicije s naglaskom na zelenu i digitalnu tranziciju te energetske sigurnost. Fiskalna politika uvažavat će i izazove povezane s demografskim te geopolitičkim kretanjima ali i reformom znanosti i obrazovanja te zdravstva. Nastavit će se i napori u smislu saniranja društveno-ekonomskih i zdravstvenih posljedica COVID pandemije i razornih potresa kao i zbrinjavanja te prihvata izbjeglica iz Ukrajine.

Prihodna strana proračuna u razdoblju 2023. – 2025. biti određena projiciranim kretanjem gospodarske aktivnosti, uzimajući u obzir fiskalne učinke prihodnih mjera koje je Vlada RH donijela u travnju i listopadu ove godine u okviru paketa za zaštitu kućanstava i gospodarstva od rasta cijena. U tom smislu Vlada RH propisala je smanjenja stope poreza na dodanu vrijednost koje se obračunavaju na ključne živežne namirnice, ogrjev kao i isporuku različitih oblika grijanja. Također su smanjene trošarine na energente te ograničene najviše maloprodajne cijene pojedinih naftnih derivata. Jesenski paket mjera za ublažavanje posljedica rasta cijena obuhvaća i povećanje neoporezivih primitaka namijenjenih svim zaposlenima (primjerice prigodne nagrade, dar djetetu, nagrade za podmirivanje troškova prehrane, otpremnine za odlazak u mirovinu, primici do kojih se netko može smatrati uzdržavanim članom i sl.). Značajan učinak na prihode proračuna imaju i pomoći EU (sredstva iz prethodnog, ali i novog Višegodišnjeg financijskog okvira 2021. – 2027., Mehanizma za oporavak i otpornost kao i sredstva iz Fonda solidarnosti EU (za obnovu javne infrastrukture - ponajprije u sektorima obrazovanja, zdravstva i kulture oštećene u razornim potresima na zagrebačkom i petrinjskom području).

Ovaj proračun odražava politike Vlade usmjerene na daljnji rast kvalitete socijalne skrbi, održivost mirovinskog sustava, potporu najugroženijima, kao i solidarnost s građanima i poduzetnicima u vrijeme energetske krize. Osim toga, proračun odražava i nastavak reforme obrazovanja i zdravstva te obnove od potresa, nastavak provedbe demografskih mjera kao i jačanja obrambenih sposobnosti i sigurnosti te zelenu i digitalnu tranziciju gospodarstva.

U tom smislu, rashodna strana proračuna usmjerena je na zaštitu životnog standarda građana RH posebice onih najranjivijih. Tako su osigurana dodatna sredstva vezano uz rashode za zaposlene te mirovine, kao i za jačanje kvalitete socijalne skrbi te transfer Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje. Valja spomenuti i rashode za nadoknadu sredstava zbog ograničenja cijena električne i toplinske energije te plina, subvencije cijene plina kućanstvima i malim poduzetnicima te potporu sektoru ribarstva i poljoprivrede uslijed rasta cijena energenata i elementarnih nepogoda u svrhu jačanja solidarnosti s građanima i poduzetnicima u vrijeme energetske krize. Demografska obnova potiče se i osiguravanjem odgovarajuće skrbi za najmlađe putem provedbe Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o roditeljskim potporama, osiguranjem sredstava za prehranu za učenike

u osnovnim školama, osiguravanjem sredstava za prehranu učenika u osnovnim školama, jačanjem fiskalne održivosti dječjih vrtića kao i subvencioniranjem stambenih kredita. Također se jačaju i sigurnosno-obrambeni kapaciteti RH, što je osobito važno u okolnostima geo-političkih napetosti te se nastavlja i s obnovom i sanacijom šteta uslijed potresa. U promatranom srednjoročnom razdoblju potencijal hrvatskog gospodarstva jačat će se i putem Mehanizma za oporavak i otpornost osobito u sektoru vodnog gospodarstva, energetske tranzicije (primjerice kroz diversifikaciju dobavnih pravaca u energetici putem izgradnje plinovoda Zlobin – Bosiljevo i povećanja kapaciteta LNG terminala), znanosti i obrazovanja te zdravstva.

Opisani smjer fiskalnih kretanja kako na prihodnoj tako i na rashodnoj strani proračuna rezultirat će manjkom općeg proračuna prema metodologiji ESA 2010 u iznosu od 1,4% BDP-a u 2022. godini odnosno 2,3% BDP-a u 2023. godini temeljem očekivane realizacije negativnih ekonomskih rizika u nastupajućoj godini. U 2024. odnosno 2025. godini, planira se nastavak snažnije fiskalne konsolidacije s rezultirajućim manjkom opće države od 1,7% odnosno 1,2% BDP-a u 2024. odnosno u 2025. godini. Navedenim kretanjima bit će ispunjen kriterij proračunskog manjka sukladno odredbama Pakta o stabilnosti i rastu. Očekuje se i daljnje smanjenje udjela javnog duga u BDP-u te će on iznositi 70,2% BDP-a u 2022. odnosno 67,9% BDP-a u 2023. godini. Potom će se i dalje nastaviti smanjivati te će sa 65,5% BDP-a u 2024. godini dosegnuti razinu od 63,5% u 2025. godini. Spomenuti podaci ukazuju da će dinamika prilagodbe javnog duga nadmašiti onu zahtijevanu odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.

2. MAKROEKONOMSKI OKVIR

Makroekonomski okvir u ovom dokumentu izrađen je u listopadu ove godine i poklapa se s Nacrtom proračunskog plana za 2023. godinu¹.

Tablica 1: Osnovne pretpostavke

	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
EURIBOR, 3 mjeseca	-0,5	0,2	2,0	2,1	n.a.
Devizni tečaj USD/EUR (godišnji prosjek)	1,2	1,1	1,0	1,0	n.a.
Rast svjetskog BDP-a, osim europa područja	6,4	2,9	3,0	3,4	n.a.
Rast BDP-a u europa području	5,2	3,1	0,9	1,9	n.a.
Stopa inflacije u europa području (HICP)	2,6	8,1	5,5	2,3	n.a.
Obujam svjetskog uvoza, osim europa područja	12,5	4,6	2,7	3,4	n.a.
Rast relevantnih inozemnih tržišta	13,9	8,2	0,8	3,2	4,3
Rast cijena primarnih sirovina, isključujući naftu	42,1	7,1	-9,8	-1,2	n.a.
Cijene nafte (USD po barelu)	71,1	105,4	89,8	83,6	n.a.

Izvor: Europska središnja banka, Ministarstvo financija

Pod utjecajem dinamičnog rasta inozemne i domaće potražnje, potaknutog akumuliranom štednjom iz prethodne dvije godine pandemijskog razdoblja, hrvatski BDP snažno je porastao u prvih šest mjeseci 2022. Ovo se prije svega odnosi na izvoz roba i usluga te osobnu potrošnje, a posebno njezin dio koji se odnosi na usluge, čiji se snažan rast iz 2021. nastavio i u ovoj godini. Osim toga, snažan rast bilježi i kategorija promjena zaliha, budući da su poduzeća pristupila procesu njihovog pojačanog obnavljanja, nakon što su prošle godine zalihe iscrpljene kao rezultat poremećaja u opskrbnim lancima u jeku uzlaznog trenda globalne potražnje. Povoljna ostvarenja u domaćem gospodarstvu u dosadašnjem dijelu godine zabilježena su u uvjetima snažnog rasta cijena, započetog u 2021., kao i visoke neizvjesnosti u pogledu budućih ekonomskih, ali i širih društveno-političkih kretanja, u vanjskom okruženju. Izvoz roba ostvario je od početka pandemije u 2020. do danas iznenađujuće veliko kumulativno povećanje udjela na svjetskom tržištu, a prihodi od turizma nadmašit će u 2022. rekordnu razinu iz 2019. (izraženo u realnim terminima, također). Nakon neočekivano povoljnog ostvarenja u 2021. godini, elastičnost uvoza u odnosu na konačnu potražnju (koja je naglašeno "pro-ciklična" veličina) zabilježit će ove godine iznimno visoku vrijednost, djelujući tako negativno na ostvarenje BDP-a. Situacija na tržištu rada je povoljna te je broj zaposlenih dobrano nadmašio pretkrizne razine, a radna snaga bilježi povećanje drugu godinu zaredom. Strukturna nestašica određenih profila radnika onemogućava značajniji pad realnih plaća u uvjetima visoke inflacije.

Najnoviji visokofrekventni makroekonomski pokazatelji, kao i pokazatelji raspoloženja ekonomskih subjekata, upućuju na izraženo usporavanje gospodarske aktivnosti u drugoj polovici godine, naročito u posljednjem tromjesečju. Ovakva prognoza odražava očekivano slabljenje dinamike rasta svjetske privrede (a posebice nekih važnih hrvatskih vanjskotrgovinskih partnera poput Njemačke) pod utjecajem visoke inflacije koja nagrizava realne dohotke, narušenog ekonomskog raspoloženja, pogoršanja financijskih uvjeta, kao i specifičnih poteškoća pojedinih velikih zemalja. Tako se u ovoj

¹ Budući da je u međuvremenu došlo do značajne revizije cjelokupne vremenske serije BDP-a od strane Državnog zavoda za statistiku, uz znatne izmjene u 2021. godini, usklađenost ova dva okvira ostvarena je na način da su zadržane istovjetne realne stope rasta BDP-a te komponenti s rashodne strane obračuna BDP-a (izuzev kategorije promjena zaliha).

godini očekuje rast realnog BDP-a u RH od 5,7%, što je za 2,7 postotnih bodova više u odnosu na projekciju iz travnja (u okviru Programa konvergencije RH za razdoblje 2023. – 2025.). Ovakva razlika rezultat je opisanih znatno povoljnijih općih gospodarskih kretanja u RH te inozemstvu u odnosu na tadašnja očekivanja, a ogleda se, prije svega, u osjetno većem pozitivnom doprinosu rastu BDP-a od strane izvoza roba i usluga, osobne potrošnje, kao i promjene zaliha. Uslijed snažnog rasta svih glavnih komponenti indeksa potrošačkih cijena, stopa inflacije iznosit će 10,4%, što je za 2,6 postotnih bodova više od predviđanja iz travnja.

Nastavno na opisano pogoršanje domaćih ekonomskih kretanja u drugoj polovici 2022. godine, prvenstveno uslijed očekivanog usporavanja globalnog rasta, kao i recesijskih kretanja u mnogim razvijenim gospodarstvima, zatim nepovoljnog utjecaja visoke inflacije na realne tijekove, pogoršanja ekonomskih očekivanja te zaoštavanja uvjeta financiranja, predviđa se značajno usporavanje gospodarske aktivnosti u RH u 2023. godini. Realni rast BDP-a iznosit će tek 0,7%, a bit će ostvaren isključivo pod utjecajem domaće potražnje, dok će doprinos neto inozemne potražnje ostati negativan i u 2023., iako će u apsolutnom iznosu biti znatno manji nego 2022. Ovakva prognoza realnog rasta BDP-a je za 3,7 postotnih bodova niža u odnosu na projekciju iz travnja, kada se za 2023. očekivalo ubrzanje ekonomske aktivnosti u odnosu na 2022. Razlika se prije svega odnosi na manji doprinos gospodarskom rastu od strane izvoza roba i usluga te osobne potrošnje. Najznačajniji doprinos rastu tijekom sljedeće godine tako bi trebao doći od državne potrošnje i investicija.

Tablica 2: Makroekonomski okvir u razdoblju 2021. – 2025.

	2021.	Projekcija 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.
BDP, realni rast (%)	13,1	5,7	0,7	2,7	2,6
Osobna potrošnja	9,9	4,5	0,4	2,6	2,3
Državna potrošnja	3,0	2,3	2,1	2,0	1,9
Bruto investicije u fiksni kapital	4,7	4,5	1,7	4,5	3,2
Izvoz roba i usluga	36,4	17,3	-0,2	3,8	4,2
Izvoz roba	21,3	17,4	0,9	3,2	4,0
Izvoz usluga	56,6	17,3	-1,6	4,4	4,3
Uvoz roba i usluga	17,6	20,2	0,4	3,6	3,3
Uvoz roba	17,1	21,2	0,3	3,4	3,0
Uvoz usluga	20,4	14,3	1,1	5,0	4,8
Doprinosi rastu BDP-a (postotni bodovi)					
Domaća potražnja	7,6	4,1	1,0	2,8	2,4
Promjena zaliha	-1,1	3,3	0,0	0,0	0,0
Neto inozemna potražnja	6,6	-1,7	-0,4	-0,1	0,3
Doprinosi rastu BDP-a (postotni bodovi)					
Osobna potrošnja	5,8	2,6	0,2	1,5	1,3
Državna potrošnja	0,7	0,5	0,5	0,4	0,4
Bruto investicije u fiksni kapital	1,1	0,9	0,4	0,9	0,7
Izvoz roba i usluga	15,1	8,9	-0,1	2,1	2,3
Uvoz roba i usluga	-8,5	-10,6	-0,2	-2,2	-2,0

Izvor: DZS, Ministarstvo financija

U ostatku srednjoročnog razdoblja očekuje se oporavak BDP-a po nešto nižim stopama u odnosu na prosječan rast u pred-pandemijskom razdoblju (2015.-2019. godine). Tako će realni rast BDP-a u 2024. iznositi 2,7%, a u 2025. godini 2,6%. Ovakva putanja gospodarskog rasta odražava prije svega pretpostavljenu dinamiku glavnih vanjskotrgovinskih partnera, koja bi, unatoč oporavku, i u 2024.

mogla ostati djelomično prigušena. Također, prema kraju srednjoročnog razdoblja očekuje se stabilizacija općih globalnih gospodarskih uvjeta, poboljšanje očekivanja ekonomskih subjekata te znatno smanjenje razine neizvjesnosti. Rast će se i dalje temeljiti na doprinosu domaće potražnje, iako će negativan doprinos neto inozemne potražnje postupno slabjeti te se krajem promatranog razdoblja opet očekuje njezin blago pozitivan doprinos rastu BDP-a. Doprinos promjena zaliha ostati će neutralan.

Na tržištu rada se u 2023. godini ipak ne očekuju izraženija negativna kretanja, dijelom pod utjecajem kroničnog manjka ponude radnika, pa će tako broj zaposlenih zabilježiti blago povećanje, dok će se stopa nezaposlenosti zadržati na ovogodišnjoj razini. Snažan rast bruto plaća zaposlenika (nominalno) iz 2022. ipak će blago oslabiti, pri čemu se očekuje naglašeno usporavanje rasta plaća u privatnom sektoru s jedne, ali ubrzavanje rasta plaća u javnom sektoru, s druge strane. Međutim, unatoč nastavku snažnog rasta mase plaća, kao i izraženom doprinosu socijalnih davanja kućanstvima, povišena inflacija će, kao i u 2022. godini, onemogućiti realni rast raspoloživog dohotka sektora stanovništva. Za razliku od 2022., kad je zabilježeno njeno smanjenje, stopa štednje stanovništva bi u 2023. godini trebala ostati razmjerno stabilna, dijelom pod utjecajem prevladavajućih niskih razina potrošačkog optimizma. Rast državne potrošnje bit će u 2023., isto kao i u ovoj godini, dominantno pod utjecajem snažne dinamike intermedijarne potrošnje, dok će rast zaposlenosti u javnom sektoru ostati prigušen.

Tablica 3: Kretanja na tržištu rada

	2021.	Projekcija 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.
	promjena, promjena, promjena, promjena, promjena,				
	u %	u %	u %	u %	u %
Radna snaga (15+) ¹	1,4	1,0	0,1	0,0	0,0
Stopa nezaposlenosti, razina u % ¹	7,6	6,3	6,3	5,5	5,0
Broj zaposlenih ²	1,2	2,7	0,5	1,5	1,0
Bruto plaće u pravnim osobama ³	4,2	8,3	5,5	3,5	3,3

¹ Prema anketi o radnoj snazi.

² Prema definiciji nacionalnih računa (domaći koncept).

³ Administrativni izvori.

Izvor: DZS, HZMO, Ministarstvo financija

U usporedbi s osobnom potrošnjom, rast bruto investicija u fiksni kapital usporit će osjetno manje, što je rezultat očekivanog snažnog rasta investicija na razini opće države, velikim dijelom financiranim sredstvima iz EU fondova i Mehanizma za oporavak i otpornost. Promatrano prema vrsti, rast investicija odražavat će prvenstveno nastavak pozitivne dinamike u građevinskoj djelatnosti, u kojoj puno teže dolazi do obustavljanja ugovorenih projekata, a koja je, osim toga, dijelom uvjetovana i nedavno pretrpljenim potresima u središnjoj RH. Doprinos promjena zaliha gospodarskom rastu bi u narednoj godini trebao ostati zanemariv. Izvoz roba snažno će usporiti rast u 2023. pod utjecajem izraženog smanjenja potražnje kod glavnih vanjskotrgovinskih partnera. Osim toga, ovakva projekcija pretpostavlja i kraj trenda snažnog rasta zastupljenosti hrvatskog izvoza na izvoznim tržištima roba. Izvoz usluga zabilježit će realan pad isključivo kao rezultat smanjenja turističke potražnje, dok će ostatak izvoza usluga stagnirati. Lošije ostvarenje u turističkoj djelatnosti bit će rezultat daljnjeg smanjenja prosječne potrošnje po stranom turistu, iako slabijeg intenziteta nego u 2022., ali i nešto

manjeg broja noćenja stranih turista u odnosu na 2022. Kao rezultat slabljenja dinamike konačne potražnje, snažno će usporiti rast uvoza roba i usluga.

Inflacija bi u 2023. trebala usporiti na 5,7 posto, uslijed iščezavanja poremećaja u opskrbnim lancima, niže razine uvezene inflacije, kao i visoke osnovice iz 2022. Tako se najznačajniji doprinos rastu indeksa potrošačkih cijena u 2023. očekuje od cijena isključujući energiju i hranu, kod kojih će se inflatorni pritisci najduže zadržati, zatim od cijena hrane, dok se blaži doprinos rastu očekuje od cijena energije.

Tablica 4: Kretanje cijena

	2021.	Projekcija 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.
Deflator BDP-a, promjena (%)	2,0	7,0	6,1	2,8	2,5
Osobna potrošnja	2,4	10,4	5,7	2,5	2,3
Državna potrošnja	3,6	6,3	5,6	2,6	2,3
Bruto investicije u fiksni kapital	2,7	8,7	4,2	2,5	2,2
Izvoz roba i usluga	4,6	9,1	2,4	2,4	2,4
Uvoz roba i usluga	6,7	14,1	1,4	1,9	2,0
Indeks potrošačkih cijena, promjena (%)	2,6	10,4	5,7	2,5	2,3

Izvor: DZS, Ministarstvo financija

Projecirano kretanje gospodarske aktivnosti i dalje je izloženo prevladavajuće negativnim rizicima, ali je neizvjesnost projekcije dodatno uvećana. Glavni vanjski makroekonomski rizici za ostvarivanje scenarija iz ovog dokumenta vezani su uz globalni rast, posebno onaj u EU, kao i inflaciju. Ruska invazija na Ukrajinu izazvala je, osim samih poremećaja u opskrbi Europe plinom i snažnog rasta njegovih cijena, također i potrebe za većom diversifikacijom nabavnih kanala. Osim toga, zaoštrava se problem srednjoročne konkurentnosti zemalja EU, koji je trenutno djelomično ublažen tečajnim kretanjima. Nakon provođenja iznimno ekspanzivne te inovativne monetarne politike tijekom proteklog razdoblja, pitanje je da li su razmjeri promjene politike potrebni da američki Fed i Europska središnja banka zaista dovedu inflaciju u ciljane okvire mogući bez ozbiljnih poremećaja globalnog financijskog sustava, ali i vala nesolventnosti u realnom sektoru, kao i snažnog pritiska na javne financije visoko zaduženih zemalja. Također, u mnogim zemljama u razvoju postavlja se pitanje posljedica razdoblja „snažnog dolara“, kao i potrebe manje razvijenih zemalja da prate smjer monetarne politike razvijenih bez obzira na njihova specifična objektivna makroekonomska kretanja. Među domaćim rizicima ističe se srednjoročna ranjivost tržišta nekretnina, na koju je upozorio Europski odbor za systemske rizike, a koja bi mogla negativno utjecati na stabilnost financijskog sustava RH. Dodatni rizici ovog makroekonomskog scenarija vezani su uz efikasnost korištenja sredstava iz strukturnih fondova EU, kao i onih vezanih uz projekte financirane u okviru NPOO-a.

2. PRIHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA

Kretanje prihoda državnog proračuna u razdoblju 2023. – 2025. određeno je projiciranim kretanjem gospodarske aktivnosti, uzimajući u obzir fiskalne učinke prihodnih mjera koje je Vlada RH donijela u travnju i listopadu ove godine u okviru paketa za zaštitu kućanstava i gospodarstva od rasta cijena. Značajan učinak na prihode proračuna imaju i sredstva pomoći institucija i tijela EU. To se ponajprije odnosi na sredstva iz prethodnog, ali i novog Višegodišnjeg financijskog okvira 2021. – 2027. te iz Mehanizma za oporavak i otpornost, kojima će se jačati oporavak i otpornost gospodarstva, kao i na sredstva iz Fonda solidarnosti EU, koja će se usmjeriti na obnovu javne infrastrukture, ponajprije obrazovne, zdravstvene i kulturne, oštećene u razornim potresima na zagrebačkom i petrinjskom području.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost stupio je na snagu 1. travnja 2022., a njime je propisano smanjenje stope PDV-a s 25% na 5% odnosno 13% za određena dobra i usluge. Tako se na 5% smanjuje PDV za dječju hranu, ulje, maslac, meso i ribu kao i voće, jaja, gnojivo, životinjsku hranu te ulaznice za sportska i kulturna događanja. Trajno se proširuje primjena snižene stope PDV-a od 13% za isporuku prirodnog plina i grijanja iz toplinskih stanica, ogrjev, pelet, briket i sječku te menstrualne potrepštine. K tome, u razdoblju od 1. travnja 2022. do 31. ožujka 2023. isporuka plina obračunava se po stopi PDV-a od 5%. Jesenskim paketom mjera za zaštitu od porasta cijena predloženo je i da se po stopi PDV-a od 5% oporezuje isporuka grijanja iz toplinskih stanica, uključujući i naknade vezane uz tu isporuku te isporuka ogrjevnog drva, peleta, briketa i sječke do 31. ožujka 2023. Osim toga, po stopi PDV-a od 0% oporezuje se i isporuka i ugradnja solarnih ploča na privatne stambene objekte, prostore za stanovanje te javne i druge zgrade.

Vlada RH je u ožujku donijela Uredbu o izmjeni Uredbe o visini trošarine na energente i električnu energiju, kojom se snižava visina trošarine za 40 lipa po litri bezolovnog motornog benzina te za 20 lipa po litri dizelskog goriva na razdoblje od 90 dana. U lipnju je izmjenom navedene Uredbe trošarina dodatno smanjena za 40 lipa po litri bezolovnog motornog benzina te za 20 lipa po litri dizelskog goriva. Donesena je i Uredba o utvrđivanju najviših maloprodajnih cijena naftnih derivata, kojom su na razdoblje od 90 dana utvrđene premije energetskih subjekata za motorne benzine i dizelska goriva u iznosu od 0,65 kn/l. Najviše maloprodajne cijene propisane ovom Uredbom primjenjuju se stoga samo za naftne derivate bez dodanih multifunkcionalnih aditiva (eurosUPER 95, euroDIZEL, plavi dizel), dok se za benzine s više oktana te sva tzv. „premium“ goriva, cijene i dalje mogu formirati slobodno.

Paket mjera za ublažavanje posljedica rasta cijena obuhvaća i povećanje neoporezivih primitaka propisanih izmjenama Zakona o porezu na dohodak i Pravilnikom o porezu na dohodak. Naime, povećava se iznos neoporezivih primitaka s 15.000 na 24.000 kuna do kojeg se netko može smatrati uzdržavanim članom, a na koje se ne plaća porez na dohodak, koji je prihod jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Pravilnikom se neoporezive prigodne nagrade povećavaju s 3.000 na 5.000 kuna godišnje, a novčane nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja za radnike s 5.000 na 7.500 kuna. Dar djetetu do 15. godina starosti kao i dar u naravi povećavaju se sa 600 na 1.000 kuna godišnje. Novčane paušalne nagrade za podmirivanje troškova prehrane radnika povećavaju se sa 5.000 kuna na 6.000 kuna godišnje, a naknade za korištenje privatnog automobila u službene svrhe s 2 kune na 3 kune po kilometru. Također se povećava i otpremnina za odlazak u mirovinu sa 8.000 kuna na 10.000 kuna.

Uzevši u obzir sve navedeno, u 2023. godini ukupni prihodi državnog proračuna planirani su u iznosu od 24,9 milijardi eura, dok su za 2024. projicirani u iznosu od 24,8 milijardi eura, a za 2025. u iznosu od 25,8 milijardi eura.

Porezni prihodi

Porezni prihodi za razdoblje 2023. – 2025. projicirani su na temelju makroekonomskih pretpostavki, uzimajući u obzir efekte prethodno spomenutih prihodnih mjera. Sukladno navedenom, porezni prihodi u 2023. godini projicirani su u iznosu od 13,3 milijarde eura. U narednim godinama, očekuje se njihov daljnji rast pa su tako u 2024. projicirani u iznosu od 14 milijardi eura, odnosno uz međugodišnji rast od 5,1%, dok se u 2025. godini očekuju u iznosu od 14,7 milijardi eura i bilježe rast od 5%.

Porez na dobit

Porez na dobit u tekućoj godini plaća se na temelju poslovanja poduzetnika prethodne godine. Plan kretanja prihoda od poreza na dobit za 2023. te projekcije za 2024. i 2025. godinu rađene su temeljem procjene poslovanja gospodarskih subjekata i očekivanih učinaka makroekonomskih kretanja. Pritom je uzet u obzir i fiskalni učinak povećanja iznosa neoporezivih primitaka koji su definirani izmjenama Pravilnika o porezu na dohodak. Prihod od poreza na dobit za 2023. planiran je u iznosu od 1,6 milijardi eura, dok je u 2024. i 2025. godini projiciran u iznosu od 1,7 milijardi eura.

Porez na dodanu vrijednost

Projekcija prihoda od poreza na dodanu vrijednost temeljena je na makroekonomskim pretpostavkama, koje uključuju rast osobne potrošnje, turističkih usluga, rashoda države za intermedijarnu potrošnju, investicije te socijalne transfere u naravi. U projekcije je uključen i učinak sniženih stopa PDV-a od 13%, 5% i 0% koje su u primjeni od travnja i listopada 2022. Sukladno navedenom, u 2023. planira se ostvariti 9,1 milijarda eura prihoda od PDV-a, dok projekcije za 2024. iznose 9,7 milijardi eura, odnosno 10,2 milijarde eura za 2025. godinu.

Posebni porezi i trošarine

Prihod od posebnih poreza i trošarina projiciran je na temelju očekivanog intenziteta prometa i potrošnje trošarinskih proizvoda te godišnjeg učinka smanjenja visine trošarina na pogonska goriva, a radi sniženja maloprodajnih cijena. Tako se u 2023. i 2024. godini ukupni prihod od posebnih poreza i trošarina planira u iznosu od 2,2 milijarde eura, a u 2025. se projicira u iznosu od 2,3 milijarde eura.

Ostali porezi na robu i usluge

Prihodi od ostalih poreza na robu i usluge u 2023. planirani su u iznosu od 67 milijuna eura, dok procjene za 2024. iznose 69,3 milijuna eura, odnosno 71,6 milijuna eura za 2025. godinu. Ovu skupinu poreznih prihoda čine prihodi od poreza na osiguranja od automobilske odgovornosti i kasko osiguranja.

Porez na dobitke od igara na sreću i ostali porezi od igara na sreću te naknade za priređivanje igara na sreću

Ovi prihodi planirani su temeljem dinamike kretanja u proteklim godinama te se sličan trend očekuje i nadalje. Sukladno navedenom, prihodi od poreza na dobitke od igara na sreću i ostali porezi od igara

na sreću planirani su u iznosu od 55,9 milijuna eura za 2023. godinu, dok projekcije za 2024. i 2025. godinu iznose 59 milijuna eura, odnosno 62,1 milijun eura. Prihodi od naknada za priređivanje igara na sreću planiraju se u iznosu od 181,9 milijuna eura u 2023. odnosno u iznosu od 190,6 milijuna eura i 199,2 milijuna eura u 2024. i 2025. godini.

Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije

Prihod od poreza na međunarodnu trgovinu i transakcije u 2023. planiran je u iznosu od 78,4 milijuna eura. Projekcija ovog prihoda za 2024. iznosi 80,6 milijuna eura, a za 2025. godinu 83,1 milijun eura.

Doprinosi

Projekcije prihoda po osnovi doprinosa za razdoblje 2023. - 2025. temeljene su na očekivanom kretanju rasta nominalnih bruto plaća i zaposlenosti. U 2023. godini u državni proračun planira se prikupiti 4 milijarde eura prihoda od doprinosa za mirovinsko osiguranje, dok projekcija za 2024. iznosi 4,2 milijarde eura, a za 2025. godinu 4,4 milijarde eura.

Prihodi od pomoći

Prihodi od pomoći najvećim dijelom odnose se na prihode vezane uz projekte financirane iz EU proračuna odnosno iz Višegodišnjeg financijskog okvira 2020. – 2024., koji završava krajem 2023., ali i iz novog Višegodišnjeg financijskog okvira 2021. – 2027. Također, uključuju i sredstva iz Fonda solidarnosti EU za financiranje obnove javne infrastrukture oštećene u potresu te sredstva iz instrumenta EU Nove generacije odnosno Mehanizma za oporavak i otpornost. Sukladno navedenom, ukupno planirani prihodi od pomoći u 2023. iznose 5 milijardi eura, a u 2024. i 2025. godini 4 milijarde eura.

Prihodi od imovine

Prihodi od imovine u 2023. planirani su u iznosu od 316,4 milijuna eura, a 2024. i 2025. u iznosu od 317,9 milijuna eura odnosno 323,8 milijuna eura. Sastoje se od prihoda od kamata, prihoda od dobiti trgovačkih društava, kreditnih i ostalih financijskih institucija po posebnim propisima, prihoda od dividendi, koncesija, iznajmljivanja i zakupa imovine te ostalih prihoda od imovine. Dijelom se prikupljaju na redovnoj bazi, a dijelom kao jednokratni prihodi državnog proračuna. Najveće stavke čine prihodi od koncesija u prosječnom iznosu od 85,8 milijuna eura u promatranom razdoblju te prihodi od dobiti i dividendi trgovačkih društava, kreditnih i ostalih financijskih institucija, koji su u 2023. planirani u iznosu od 139,3 milijuna eura, a u 2024. i 2025. u iznosu od 117,9 milijuna eura.

Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada

Prihodi po osnovi upravnih i administrativnih pristojbi u 2023. planirani su u iznosu od 607 milijuna eura, dok projekcije za 2024. iznose 625 milijuna eura, a za 2025. godinu 649,5 milijuna eura. Pritom će se prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi kretati od 120,4 milijuna eura u 2023. do 132,6 milijuna eura u 2025. godini. Istodobno, prihodi po posebnim propisima, koji su u najvećoj mjeri namjenski prihodi proračunskih korisnika, bilježit će razinu od 486,6 milijuna eura u 2023., 500,2 milijuna eura u 2024. te 516,9 milijuna eura u 2025. godini.

Prihodi od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga i prihodi od donacija

Prihode od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga, koji su u cijelosti namjenski prihodi, kao i prihode od donacija planiraju proračunski korisnici. Za 2023. godinu planirani su u iznosu od 187,2 milijuna eura, a u 2023. i 2024. godinu projicirani su na prosječnoj razini od 180,9 milijuna eura.

Prihodi iz nadležnog proračuna i od HZZO-a temeljem ugovornih obveza

Prihodi iz nadležnog proračuna i od Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje temeljem ugovornih obveza odnose se na ustanove u zdravstvu u državnom vlasništvu, koji će se u razdoblju 2023. -2025. kretati na razini od 1,3 milijarde eura.

Kazne, upravne mjere i ostali prihodi

Prihodi od kazni i upravnih mjera najvećim se dijelom ostvaruju po osnovi kazni za prometne prekršaje, porezne i carinske prekršaje, a u nešto manjoj mjeri od raznih ostalih kazni. Očekuje se da će prihodi od kazni i upravnih mjera slijediti trendove dosadašnjih kretanja i u narednom razdoblju te su za 2023. planirani u iznosu od 107,8 milijuna eura, dok projekcije za 2024. iznose 109,3 milijuna eura, a za 2025. godinu 110,8 milijuna eura.

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine u 2023. godini planiraju se u iznosu od 90,6 milijuna eura, a najveći dio ovih prihoda ostvarit će se prodajom zemljišta, stanova i ostalih građevinskih objekata, kao i приходima od prodaje zaliha odnosno nafte i naftnih derivata radi zanavljanja zaliha. U naredne dvije godine ovi prihodi se projiciraju u iznosu od 95,8 milijuna eura i 91,2 milijuna eura.

Tablica 5: Prihodi državnog proračuna za razdoblje 2021. - 2025.

Prihodi državnog proračuna (EUR)		Ostvarenje 2021.	PLAN 2022.	PLAN 2023.	Indeks 2023./2022	Projekcija 2024.	Indeks 2024./2023	Projekcija 2025.	Indeks 2025./2024
UKUPNO		20.447.755.545	22.802.863.016	24.859.272.737	109,0	24.820.994.674	99,8	25.753.282.403	103,8
6	PRIHODI POSLOVANJA	20.358.368.909	22.617.377.099	24.768.644.024	109,5	24.725.193.590	99,8	25.662.047.524	103,8
61	Prihodi od poreza	11.102.500.206	12.670.975.981	13.275.198.901	104,8	13.957.222.718	105,1	14.650.909.409	105,0
611	Porez i prirez na dohodak	0	0	0	#	0	#	0	#
612	Porez na dobit	1.050.513.632	1.500.442.956	1.579.941.703	105,3	1.660.852.437	105,1	1.742.112.237	104,9
614	Porezi na robu i usluge	9.994.192.563	11.093.826.361	11.616.879.449	104,7	12.215.809.429	105,2	12.825.714.592	105,0
6141	- Porez na dodanu vrijednost	7.578.323.949	8.580.937.424	9.112.511.174	106,2	9.651.322.354	105,9	10.194.104.037	105,6
6142	- Porez na promet	74.264	32.031	0	#	0	#	0	#
6143	- Posebni porezi i trošarine	2.169.194.839	2.219.380.630	2.199.670.733	99,1	2.245.579.775	102,1	2.298.770.477	102,4
615	Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	57.788.427	76.690.555	78.377.749	102,2	80.560.852	102,8	83.082.580	103,1
616	Ostali prihodi od poreza	5.584	16.109	0	#	0	#	0	#
62	Doprinosi	3.351.206.366	3.713.729.897	4.017.285.007	108,2	4.221.474.478	105,1	4.405.421.476	104,4
622	Doprinosi za mirovinsko osiguranje	3.349.959.276	3.712.463.114	4.017.285.007	108,2	4.221.474.478	105,1	4.405.421.476	104,4
623	Doprinosi za zapošljavanje	1.247.089	1.266.783	0	#	0	#	0	#
63	Pomoći	2.921.134.647	3.743.157.629	4.972.083.690	132,8	4.003.401.407	80,5	4.015.146.845	100,3
64	Prihodi od imovine	409.261.211	287.920.771	316.449.178	109,9	317.924.663	100,5	323.844.748	101,9
65	Prihodi od upravnih i administrativnih pristoi, pristoi po posebnim propisima i	820.922.046	616.534.524	606.993.475	98,5	624.908.750	103,0	649.544.653	103,9
66	Prihodi od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga i prihodi od donacija	208.971.109	181.010.369	187.161.760	103,4	178.850.651	95,6	182.974.126	102,3
67	Prihodi iz nadležnog proračuna i od HZZO-a temeljem ugovornih obveza	1.436.218.512	1.296.152.167	1.285.633.353	99,2	1.312.075.592	102,1	1.323.381.255	100,9
68	Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	108.154.814	107.895.761	107.838.660	99,9	109.335.331	101,4	110.825.011	101,4
7	PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	89.386.636	185.485.917	90.628.713	48,9	95.801.084	105,7	91.234.879	95,2

Izvor: Ministarstvo financija

3. RASHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA

U 2023. godini ukupni rashodi državnog proračuna planirani su u iznosu od 26,7 milijardi eura, što je 8,8% ili 2,1 milijardu eura više u odnosu na tekući plan za 2022. godinu. U 2024. godini ukupni rashodi planirani su na razini od 25,6 milijardi eura, a u 2025. projiciraju se na razinu od 25,9 milijardi eura.

Tablica 6: Kretanje ukupnih rashoda državnog proračuna u razdoblju 2021. - 2025.

ukupno svi izvori	Izvršenje 2021.	Tekući plan 2022.	Indeks 22./21.	Prijedlog 2023.	Indeks 23./22.	Projekcija 2024.	Indeks 24./23.	Projekcija 2025.	Indeks 25./24.
UKUPNO	22.434.189.710	24.518.242.090	109,3	26.666.161.824	108,8	25.635.977.356	96,1	25.925.006.222	101,1
- 3 Rashodi poslovanja	21.447.655.581	23.056.660.098	107,5	24.774.096.841	107,4	24.249.138.148	97,9	24.796.648.543	102,3
31 Rashodi za zaposlene	3.214.512.884	3.392.831.085	105,5	3.753.296.323	110,6	3.754.621.164	100,0	3.776.487.504	100,6
32 Materijalni rashodi	2.390.797.582	2.802.065.271	117,2	2.670.574.074	95,3	2.586.176.096	96,8	2.679.842.549	103,6
34 Financijski rashodi	1.030.721.076	1.046.271.579	101,5	967.570.064	92,5	894.538.640	92,5	798.538.304	89,3
35 Subvencije	1.593.878.991	1.255.471.244	78,8	1.530.336.342	121,9	1.264.263.108	82,6	1.204.919.834	95,3
36 Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	5.289.345.245	5.618.178.414	106,2	6.161.090.002	109,7	5.875.159.943	95,4	6.194.226.105	105,4
37 Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	6.992.950.644	7.554.924.307	108,0	8.058.293.189	106,7	8.395.538.874	104,2	8.701.988.121	103,7
38 Ostali rashodi	935.449.159	1.386.918.197	148,3	1.632.936.847	117,7	1.478.840.323	90,6	1.440.646.126	97,4
- 4 Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	986.534.128	1.461.581.992	148,2	1.892.064.983	129,5	1.386.839.208	73,3	1.128.357.679	81,4

Izvor: Ministarstvo financija

Ovaj proračun odražava politike Vlade usmjerene na daljnji rast kvalitete socijalne skrbi, održivost mirovinskog sustava, potporu najugroženijima, kao i solidarnost s građanima i poduzetnicima u vrijeme energetske krize. Osim toga, proračun odražava i nastavak reforme obrazovanja i zdravstva te obnove od potresa, nastavak provedbe demografskih mjera kao i jačanja obrambenih sposobnosti i sigurnosti te zelenu i digitalnu tranziciju gospodarstva.

Za provedbu mjera iz proljetnog i jesenskog paketa Vlade Republike Hrvatske u razdoblju od 2023. – 2025. godine osigurano je ukupno 643,2 milijuna eura, a sve kako slijedi:

- potpore za tranziciju za energetski učinkovito gospodarstvo u iznosu od 267,8 milijuna eura,
- nadoknada sredstava zbog ograničenja cijena električne i toplinske energije te plina u iznosu od 145,6 milijuna eura,
- subvencija cijene plina kućanstvima i malim poduzetnicima u iznosu od 59,7 milijuna eura,
- potpora sektoru ribarstva i akvakulture u iznosu od 33,2 milijuna eura,
- izvanredna pomoć poljoprivrednicima u iznosu od 31,9 milijuna eura,
- povećanje najniže mirovine za ukupno 3% u iznosu od 26,4 milijuna eura,
- potpora za kompenzaciju rasta cijena energenata u sektorima prerade poljoprivrednih proizvoda u iznosu od 19,9 milijuna eura,
- Zaželi – program zapošljavanja žena u iznosu od 16,3 milijuna eura,
- potpora studentskim centrima za održiv sustav prehrane i potpora studentima na temelju socio-ekonomskog statusa u ukupnom iznosu od 11,2 milijuna eura,

- izvanredna pomoć proizvođačima zbog elementarnih nepogoda u iznosu od 10,7 milijuna eura,
- financiranje troškova ogrijeva i dijelom troškova stanovanja korisnicima zajamčene minimalne naknade u iznosu od 7,7 milijuna eura,
- nadoknada dijela troška dizelskog goriva koje se koristi kao pogonsko gorivo u komercijalnom prijevozu putnika u iznosu od 7,1 milijun eura,
- energetska dodatak za nezaposlene u iznosu od 2,9 milijuna eura,
- povećanje naknade za ugroženog kupca energenata u iznosu od 2,8 milijuna eura.

Od ukupnog povećanja rashoda u iznosu od 2,1 milijardu eura u 2023. godini u odnosu na tekući plan 2022. godine, 952,6 milijuna eura odnosi se na povećanje rashoda koji se financiraju iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitaka, a ostatak od 1,2 milijarde eura odnosi se na povećanje rashoda koji se financiraju iz vlastitih i namjenskih izvora uključujući EU pomoći.

Rast rashoda najvećim dijelom odnosi se na povećanje sredstava za:

- **rashode financirane iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitaka za:**
 - mirovine i mirovinska primanja (novi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju, indeksacija mirovina po općim i posebnim propisima i očekivani porast broja umirovljenika) u iznosu od 512,7 milijuna eura,
 - nadoknada sredstava zbog ograničenja cijena električne i toplinske energije te plina u iznosu od 133,6 milijuna eura,
 - financiranje razlike između ugovorenih i alociranih EU sredstava u iznosu od 100,0 milijuna eura,
 - transfer Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje u iznosu od 74,8 milijuna eura,
 - provedbu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o roditeljskim potporama u iznosu od 40,4 milijuna eura,
 - socijalne naknade i pomoći u iznosu od 25,6 milijuna eura (zajamčena minimalna naknada, osobna invalidnina, status roditelja njegovatelja),
 - fiskalnu održivost dječjih vrtića u iznosu od 14,6 milijuna eura (u idućim godinama predviđeno je izdvajanje u iznosu od 73,0 milijuna eura godišnje),
 - izdvajanja za subvencioniranje stambenih kredita u iznosu od 13,9 milijuna eura.
- **rashode financirane iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitaka te vlastitih i namjenskih izvora uključujući EU pomoći za:**
 - zaposlene (uključujući rashode za zaposlene u osnovnom i srednjem školstvu) u iznosu od 456,7 milijuna eura uslijed primjene ugovorenih povećanja dodacima kolektivnim

ugovorima (od navedenog iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitaka predviđeno je 383,6 milijuna eura),

- troškove obnove i sanacije štete nastale uslijed potresa u ukupnom iznosu od 270,8 milijuna eura (od navedenog iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitaka predviđeno je 138,2 milijuna eura),
- osiguranje sredstava za prehranu za učenike u osnovnim školama u ukupnom iznosu od 72,2 milijuna eura (od navedenog iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitaka predviđeno je 40,7 milijuna eura).

- **rashode financirane iz vlastitih i namjenskih izvora uključujući EU pomoći za:**

- projekte financirane iz Mehanizma za oporavak i otpornost u iznosu od 826,1 milijun eura od čega:
 - projekti iz nadležnosti Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja u iznosu od 261,5 milijuna eura od čega 163,9 milijuna eura za projekte vodnog gospodarstva i za potpore poduzetnicima za prijelaz na energetske učinkovito gospodarstvo što je jedna od mjera iz jesenskog paketa Vlade te 75,0 milijuna eura za izgradnju plinovoda Zlobin – Bosiljevo i povećanje kapaciteta LNG terminala,
 - projekti iz nadležnosti Ministarstva znanosti i obrazovanja u iznosu od 193,3 milijuna eura (opremanje i energetska obnova obrazovne infrastrukture),
 - projekti iz nadležnosti Ministarstva zdravstva u iznosu od 131,9 milijuna eura (kapitalne investicije ustanova u zdravstvu).
- projekte financirane u okviru operativnih programa Konkurentnost i kohezija i Učinkoviti ljudski potencijali u iznosu od 199,7 milijuna eura najvećim dijelom na pozicijama Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije.

Istovremeno smanjuju se rashodi financirani iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitaka za:

- plaćanje naknade štete i troškova arbitražnog postupka po presudi INA-MOL u iznosu od 238,9 milijuna eura,
- sanaciju ustanova u zdravstvu u iznosu od 155,2 milijuna eura,
- završne isplate prekovremenih sati u sustavu zdravstva za koje su djelatnici pokrenuli sudski spor i isplate preostalih pravomoćnih presuda u iznosu od 43,7 milijuna eura.

U nastavku se daje pregled kretanja rashoda državnog proračuna u razdoblju 2021. - 2025. po ekonomskoj klasifikaciji.

Tablica 7: Kretanje rashoda državnog proračuna koji se financiraju iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitaka u razdoblju 2021. - 2025.

izvori 1, 2 i 8		Izvršenje 2021.	Tekući plan 2022.	Indeks 22./21.	Prijedlog 2023.	Indeks 23./22.	Projekcija 2024.	Indeks 24./23.	Projekcija 2025.	Indeks 25./24.
UKUPNO		17.461.314.446	18.556.627.265	106,3	19.509.235.876	105,1	19.501.372.522	100,0	19.786.392.203	101,5
- 3	Rashodi poslovanja	16.830.315.174	17.778.164.864	105,6	18.660.238.432	105,0	18.716.422.275	100,3	19.128.555.139	102,2
31	Rashodi za zaposlene	2.346.843.887	2.474.478.409	105,4	2.761.871.557	111,6	2.776.789.813	100,5	2.797.647.089	100,8
32	Materijalni rashodi	1.174.069.132	1.515.227.287	129,1	1.332.695.573	88,0	1.364.913.947	102,4	1.478.366.010	108,3
34	Financijski rashodi	1.023.528.976	1.038.678.737	101,5	961.788.563	92,6	888.239.026	92,4	792.385.799	89,2
35	Subvencije	636.031.389	400.930.794	63,0	473.102.916	118,0	313.123.774	66,2	306.672.481	97,9
36	Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	4.389.107.886	4.435.308.416	101,1	4.658.906.380	105,0	4.551.482.081	97,7	4.606.167.712	101,2
37	Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	6.903.150.160	7.410.661.804	107,4	7.950.946.448	107,3	8.286.239.469	104,2	8.599.387.865	103,8
38	Ostali rashodi	357.583.744	502.879.419	140,6	520.926.995	103,6	535.634.165	102,8	547.928.183	102,3
- 4	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	630.999.272	778.462.401	123,4	848.997.444	109,1	784.950.247	92,5	657.837.064	83,8

Izvor: Ministarstvo financija

Tablica 8: Kretanje rashoda državnog proračuna koji se financiraju iz vlastitih prihoda, prihoda za posebne namjene, pomoći i donacija u razdoblju 2021. - 2025.

ukupno ostali izvori		Izvršenje 2021.	Tekući plan 2022.	Indeks 22./21.	Prijedlog 2023.	Indeks 23./22.	Projekcija 2024.	Indeks 24./23.	Projekcija 2025.	Indeks 25./24.
UKUPNO		4.972.875.264	5.961.614.825	119,9	7.156.925.948	120,1	6.134.604.834	85,7	6.138.614.019	100,1
- 3	Rashodi poslovanja	4.617.340.408	5.278.495.234	114,3	6.113.858.409	115,8	5.532.715.873	90,5	5.668.093.404	102,4
31	Rashodi za zaposlene	867.668.998	918.352.677	105,8	991.424.766	108,0	977.831.351	98,6	978.840.415	100,1
32	Materijalni rashodi	1.216.728.449	1.286.837.984	105,8	1.337.878.501	104,0	1.221.262.149	91,3	1.201.476.539	98,4
34	Financijski rashodi	7.192.101	7.592.842	105,6	5.781.501	76,1	6.299.614	109,0	6.152.505	97,7
35	Subvencije	957.847.602	854.540.451	89,2	1.057.233.426	123,7	951.139.334	90,0	898.247.353	94,4
36	Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	900.237.359	1.182.869.999	131,4	1.502.183.622	127,0	1.323.677.862	88,1	1.588.058.393	120,0
37	Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	89.800.484	144.262.503	160,6	107.346.741	74,4	109.299.405	101,8	102.600.256	93,9
38	Ostali rashodi	577.865.415	884.038.778	153,0	1.112.009.852	125,8	943.206.158	84,8	892.717.943	94,6
- 4	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	355.534.857	683.119.591	192,1	1.043.067.539	152,7	601.888.961	57,7	470.520.615	78,2

Izvor: Ministarstvo financija

U nastavku se daje i prikaz kretanja rashoda državnog proračuna u razdoblju 2021. - 2025. po izvorima financiranja. Naime, proračunske klasifikacije čine okvir kojim se iskazuju i sustavno prate prihodi i primici te rashodi i izdaci po nositelju, cilju, namjeni, vrsti, lokaciji i izvoru financiranja. Izvori financiranja sadrže prihode i primitke iz kojih se podmiruju rashodi i izdaci određene vrste i namjene. S obzirom na sve veću zastupljenost EU sredstava u ukupnim prihodima, a time i proračunskim rashodima, ova klasifikacija postaje sve značajnija.

Tablica 9: Kretanje rashoda državnog proračuna u razdoblju 2021. - 2025. po izvorima financiranja

	Izvršenje 2021.	Tekući plan 2022.	Indeks 22./21.	Prijedlog 2023.	Indeks 23./22.	Projekcija 2024.	Indeks 24./23.	Projekcija 2025.	Indeks 25./24.
UKUPNO	22.434.189.710	24.518.242.090	109,3	26.666.161.824	108,8	25.635.977.356	96,1	25.925.006.222	101,1
- 1 Opći prihodi i primici	14.038.160.123	14.819.503.195	105,6	15.430.238.424	104,1	15.201.567.231	98,5	15.323.794.367	100,8
11 Opći prihodi i primici	13.726.555.461	14.474.773.403	105,5	15.065.230.695	104,1	14.915.389.954	99,0	14.985.325.885	100,5
12 Sredstva učešća za pomoći	308.949.158	331.457.511	107,3	350.007.729	105,6	271.177.277	77,5	323.468.482	119,3
15 Proračunska pričuva	2.655.505	13.272.281	499,8	15.000.000	113,0	15.000.000	x	15.000.000	x
- 2 Doprinosi za obvezna osiguranja	3.349.959.276	3.712.463.114	110,8	4.017.285.007	108,2	4.221.474.478	105,1	4.405.421.476	104,4
21 Doprinosi za mirovinsko osiguranje	3.349.959.276	3.712.463.114	110,8	4.017.285.007	108,2	4.221.474.478	105,1	4.405.421.476	104,4
- 3 Vlastiti prihodi	150.608.197	181.532.478	120,5	189.060.011	104,1	176.259.922	93,2	175.972.129	99,8
31 Vlastiti prihodi	150.608.197	181.532.478	120,5	189.060.011	104,1	176.259.922	93,2	175.972.129	99,8
- 4 Prihodi za posebne namjene	1.915.909.633	1.909.408.112	99,7	1.902.129.709	99,6	1.879.344.145	98,8	1.878.287.408	99,9
41 Prihodi od igara na sreću	75.416.649	91.616.325	121,5	94.667.236	103,3	94.965.580	100,3	98.811.082	104,0
42 Prihodi od spomeničke rente	3.436.391	4.645.298	135,2	5.308.912	114,3	5.308.912	100,0	5.308.912	100,0
43 Ostali prihodi za posebne namjene	1.837.056.593	1.813.146.489	98,7	1.802.153.561	99,4	1.779.069.653	98,7	1.774.167.414	99,7
- 5 Pomoći	2.848.839.010	3.736.987.430	131,2	4.989.788.640	133,5	4.018.891.368	80,5	4.025.100.708	100,2
51 Pomoći EU	63.497.078	96.360.006	151,8	127.286.921	132,1	113.425.639	89,1	120.602.892	106,3
52 Ostale pomoći	78.312.799	230.940.251	294,9	184.315.738	79,8	104.719.327	56,8	94.933.008	90,7
53 Inozemne darovnice	1.565.695	1.325.778	84,7	411.698	31,1	46.453	11,3	46.453	100,0
55 Refundacije iz pomoći EU	389.718.438	421.266.119	108,1	471.715.566	112,0	407.458.107	86,4	407.700.560	100,1
551 Europski poljoprivredni jamstveni fond (EAGF)	365.010.254	400.970.158	109,9	455.641.000	113,6	396.189.601	87,0	396.405.001	100,1
552 Švicarski instrument	7.133.744	4.920.231	69,0	3.852.738	78,3	3.844.333	99,8	5.329.784	138,6
559 Ostale refundacije iz sredstava EU	17.574.440	15.375.730	87,5	12.221.828	79,5	7.424.173	60,7	5.965.775	80,4
56 Fondovi EU	2.217.621.040	2.144.210.022	96,7	2.326.212.503	108,5	1.619.677.468	69,6	1.751.283.515	108,1
561 Europski socijalni fond (ESF)	649.365.062	408.827.776	63,0	373.488.151	91,4	267.046.903	71,5	305.196.384	114,3
562 Kohezijski fond (CF)	461.688.472	501.262.208	108,6	518.749.559	103,5	345.089.227	66,5	345.262.558	100,1
563 Europski fond za regionalni razvoj (ERDF)	727.062.270	814.337.813	112,0	1.031.863.149	126,7	504.206.481	48,9	553.192.801	109,7
564 Ribarski fondovi (EMFF i EFF)	26.330.662	30.706.899	116,6	30.717.897	100,0	23.452.107	76,3	23.454.397	100,0
565 Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD)	353.174.575	389.075.326	110,2	371.393.747	95,5	479.882.750	129,2	524.177.375	109,2
57 Ostali programi EU	77.711.955	462.098.088	594,6	672.948.547	145,6	78.489.918	11,7	74.726.428	95,2
573 Instrumenti Europskog gospodarskog prostora i ostali instrumenti	3.646.373	16.532.810	453,4	30.647.969	185,4	15.636.697	51,0	1.159.534	7,4
575 Fondovi za unutarnje poslove	40.465.578	23.683.103	58,5	74.851.692	316,1	47.553.004	63,5	56.277.648	118,3
576 Fond solidarnosti	33.600.004	421.882.175	1.255,6	554.443.701	131,4	0	0,0	0	x
577 Fond za pravednu tranziciju	0	0	x	13.005.185	x	15.300.217	117,6	17.289.246	113,0
58 Instrumenti EU nove generacije	20.412.006	380.787.167	1.865,5	1.206.897.667	316,9	1.695.074.456	140,4	1.575.807.852	93,0
581 Mehanizam za oporavak i otpornost	20.412.006	380.787.167	1.865,5	1.206.897.667	316,9	1.695.074.456	140,4	1.575.807.852	93,0
- 6 Donacije	21.113.991	30.627.421	145,1	18.199.423	59,4	7.645.637	42,0	7.360.947	96,3
61 Donacije	20.821.219	30.184.631	145,0	17.804.703	59,0	7.250.917	40,7	6.970.011	96,1
63 Inozemne donacije	292.771	442.789	151,2	394.720	89,1	394.720	100,0	390.936	99,0
- 7 Prihodi od nefinancijske imovine i nadoknade štete s osnova osiguranja	36.404.434	103.059.384	283,1	57.748.165	56,0	52.463.762	90,8	51.892.827	98,9
71 Prihodi od nefinancijske imovine i nadoknade štete s osnova osiguranja	36.404.434	103.059.384	283,1	57.748.165	56,0	52.463.762	90,8	51.892.827	98,9
- 8 Namjenski primici od zaduživanja	73.195.046	24.660.956	33,7	61.712.445	250,2	78.330.813	126,9	57.176.360	73,0
81 Namjenski primici od zaduživanja	72.044.929	24.261.752	33,7	54.914.269	226,3	73.645.905	134,1	51.208.056	69,5
82 Namjenski primici od zaduživanja kroz refundacije	1.150.116,44	0	0,0	0	x	0	x	0	x
84 Namjenski primici od povrata glavnica danih zajmova	0	399.204	x	6.798.176	1.702,9	4.684.908	68,9	5.968.304	127,4

Izvor: Ministarstvo financija

4.1. Obrazloženje rashoda po ekonomskoj klasifikaciji

Rashodi za zaposlene

Ukupni rashodi za zaposlene u 2023. godini planiraju se u iznosu od 3,8 milijardi eura (ne uključujući rashode za zaposlene u osnovnom i srednjem školstvu) i u odnosu na tekući plan 2022. godine bilježe rast od 360,5 milijuna eura.

Do povećanja je došlo ponajprije uslijed pune primjene Dodatka I. Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama i Dodatka I. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike iz listopada 2022. godine (Narodne novine, br. 127/22) kojima je utvrđeno povećanje:

- osnovice za izračun plaće od 1. listopada 2022. za 6% čime ista iznosi 884,39 eura,
- osnovice za izračun plaće od 1. travnja 2023. za dodatnih 2% čime će ista iznositi 902,08 eura bruto,
- iznosa godišnje nagrade za božićne blagdane i regresa na iznos od 232,27 eura,
- iznosa dara u prigodi dana Sv. Nikole na 100 eura.

Ovi rashodi financirani iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitaka povećavaju se za 287,4 milijuna eura u odnosu na tekući plan 2022. godine i iznose ukupno 2,8 milijardi eura.

Rashodi za zaposlene financirani iz EU sredstava planiraju se na razini od 104,5 milijuna eura i bilježe rast od 16,3 milijuna eura u odnosu na tekući plan 2022. godine obzirom da se dio plaća djelatnika koji sudjeluju u sustavu upravljanja i kontrole korištenja EU fondova sufinancira iz EU sredstava (kroz prioritet Tehničke pomoći u pojedinom Operativnom programu). Rashodi za zaposlene financirani iz ostalih izvora povećavaju se za 56,8 milijuna eura u odnosu na tekući plan 2022. godine. Od toga se najveće povećanje odnosi na rashode za zaposlene u ustanovama u zdravstvu u državnom vlasništvu.

U 2024. i 2025. godini ovi rashodi planirani su na razini od 3,8 milijarde eura godišnje.

Materijalni rashodi

Ukupni materijalni rashodi u 2023. godini planiraju se u iznosu od 2,7 milijardi eura i u odnosu na tekući plan 2022. godine smanjuju se za 131,5 milijuna eura. Navedeno smanjenje rezultat je smanjenja ove kategorije rashoda financiranih iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitaka za iznos od 182,5 milijuna eura budući da u 2023. godini više nije predviđeno plaćanje štete i troškova arbitražnog postupka po presudi INA-MOL. S druge strane materijalni rashodi koji se financiraju iz EU i ostalih izvora povećavaju se za 51,0 milijun eura i to većinom na ustanovama u zdravstvu u državnom vlasništvu (lijekovi, pomoćni i sanitetski materijal te ostalo).

U 2024. i 2025. godini ukupni materijalni rashodi projicirani su na razini od 2,6 milijardi eura, odnosno 2,7 milijardi eura.

Financijski rashodi

Financijski rashodi, koje čine kamate za izdane vrijednosne papire, kamate za primljene zajmove i ostali financijski rashodi, projicirani su u skladu sa stanjem uvjeta na financijskim tržištima, odnosno troškovima servisiranja javnog duga.

Ovi rashodi u 2023. godini planirani su na razini od 967,6 milijuna eura i u odnosu na tekući plan 2022. godine bilježe pad od 78,7 milijuna eura. Ovo smanjenje najvećim dijelom također je rezultat činjenice da se više ne predviđaju plaćanja troškova kamata arbitražnog postupka po presudi INA-MOL.

U 2024. financijski rashodi projicirani su u iznosu od 894,5 milijuna eura, a u 2025. godini na razini od 798,5 milijuna eura.

Subvencije

Rashodi za subvencije u 2023. godini planiraju se u iznosu od 1,5 milijardi eura te se u odnosu na tekući plan 2022. godine povećavaju za 274,9 milijuna eura. Subvencije financirane iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitaka povećavaju se za 72,2 milijuna eura. Ovo povećanje rezultat je osiguranja dodatnih sredstava za mjeru iz jesenskog paketa Vlade za zaštitu kućanstva i gospodarstva od rasta cijena kojom se ograničava cijena električne i toplinske energije i plina u iznosu od 133,6 milijuna eura. Istovremeno smanjuju se izdvajanja za potpore za očuvanje radnih mjesta u djelatnostima pogođenima koronavirusom u iznosu od 33,2 milijuna eura zbog dovršetka provedbe mjera. Također smanjuju se i sredstva za izravna plaćanja poljoprivrednim proizvođačima u iznosu od 22,3 milijuna eura budući da će se ista u cijelosti provoditi iz Europskog poljoprivrednog jamstvenog fonda.

Preostalo povećanje ukupnih subvencija u iznosu od 202,7 milijuna eura odnosi se na subvencije financirane iz EU i ostalih izvora prvenstveno za subvencije iz operativnog programa Konkurentnost i kohezija u okviru Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (od čega se na Projekt „Potpora za EuBatIn VPZEI (Europsku inovaciju za baterije)“ odnosi 84,8 milijuna eura) i u okviru Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja.

Ovi rashodi u 2024. i 2025. godini projicirani su na razini od 1,3 milijarde eura, odnosno 1,2 milijarde eura.

Pomoći

Rashodi za pomoći državnog proračuna dane u inozemstvo i unutar opće države u 2023. godini predviđeni su u iznosu od 6,2 milijarde eura. U odnosu na tekući plan 2022. ova kategorija rashoda bilježi rast od 542,9 milijuna eura. Ovakva razina pomoći rezultat je:

- povećanja rashoda za projekte financirane iz Mehanizma za oporavak i otpornost u iznosu od 258,9 milijuna eura od čega najvećim dijelom za projekte vodnog gospodarstva i za potpore poduzetnicima za prijelaz na energetske učinkovito gospodarstvo što je jedna od mjera iz jesenskog paketa mjera Vlade Republike Hrvatske,
- povećanja rashoda u iznosu od 151,7 milijuna eura za projekte financirane u okviru operativnih programa Konkurentnost i kohezija i Učinkoviti ljudski potencijali,

- osiguranja sredstava za prehranu za učenike u osnovnim školama u ukupnom iznosu od 72,2 milijuna eura od čega se 40,7 milijuna eura financira iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitaka,
- povećanja rashoda za projekte sanacije štete nastale uslijed potresa u iznosu od 67,4 milijuna eura od čega se 59,5 milijuna eura financira iz sredstava Fonda solidarnosti Europske unije,
- povećanja odnosno smanjenja sredstava financiranih iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitaka za:
 - povećanje plaća u osnovnom i srednjem školstvu u iznosu od 97,0 milijuna eura,
 - povećani transfer Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje u iznosu od 74,8 milijuna eura,
 - financiranje razlike između ugovorenenih i alociranih EU sredstava u iznosu od 54,0 milijuna eura,
 - osiguranja sredstava u iznosu od 14,6 milijuna eura za sufinanciranje održivog tekućeg poslovanja dječjih vrtića u jedinicama lokalne uprave i samouprave koje imaju izrazito nizak fiskalni kapacitet kroz uspostavu minimalnog financijskog standarda, kojim će se osigurati da ove jedinice unatoč niskom fiskalnom kapacitetu mogu jamčiti rad dječjih vrtića,
 - smanjenje sredstava za sanaciju ustanova u zdravstvu u iznosu od 155,2 milijuna eura,
 - smanjenje sredstava za završne isplate prekovremenih sati u sustavu zdravstva za koje su djelatnici pokrenuli sudski spor i isplate preostalih pravomoćnih presuda u iznosu od 43,7 milijuna eura.

U okviru ove kategorije rashoda planiraju se i sredstva za dobrovoljna spajanja jedinica lokalne samouprave kao i za pomoć fiskalnog izravnjanja jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koja ostaju na razini plana 2022. godine.

U 2024. godini ukupne pomoći projicirane su na razini od 5,9 milijardi eura što je posljedica završetka programskog razdoblja 2014. – 2020. te razdoblja korištenja sredstava Fonda solidarnosti Europske unije. U 2025. godini pomoći su projicirane na razini od 6,2 milijarde eura budući da se očekuje provedba projekata iz novog programskog razdoblja 2021. – 2027.

U 2024. i 2025. godini u okviru ove skupne rashoda predviđena su izdvajanja i za sportske građevine od nacionalnog interesa u iznosu od 13,8 milijuna eura godišnje.

Naknade građanima i kućanstvima

Naknade građanima i kućanstvima čine i u 2023. najznačajniju skupinu rashoda proračuna te se planiraju u iznosu od 8,1 milijardu eura što čini povećanje od 503,4 milijuna eura u odnosu na tekući

plan 2022. godine. Ovo povećanje rezultat je porasta ove kategorije rashoda financiranih iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitka.

Povećavaju se izdvajanja za mirovine za iznos od 512,7 milijuna eura uslijed stupanja na snagu 1. siječnja 2023. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (Narodne novine, br. 119/22) kojim je predviđeno povećanje obiteljske mirovine, omogućavanje korištenja dijela obiteljske mirovine uz osobnu prijevremenu starosnu, starosnu ili invalidsku mirovinu te povećanje najniže mirovine za ukupno 3%. Također, ovo povećanje rezultat je i očekivane indeksacije po općim i posebnim propisima i očekivanog rasta broja korisnika.

Nadalje povećavaju se izdvajanja za socijalne pomoći i naknade u iznosu od 25,6 milijuna eura uslijed cjelogodišnje primjene Zakona o socijalnoj skrbi kojim je povećana osnovica i proširen krug korisnika za zajamčenu minimalnu naknadu, povećan iznos naknade za korisnike prava na uslugu smještaja ili organiziranog stanovanja, povećan iznos naknade roditeljima/njegovateljima/njegovateljima za dijete s teškoćama u razvoju i osobu s invaliditetom i proširen krug osoba kojima se može priznati pravo na status njegovatelja, povećan iznos i proširen krug korisnika osobne invalidnine. Dodatno na ovo povećanje izdvajanja utjecala je i puna primjena Zakona o izmjenama i dopuna Zakona o udomiteljstvu i podredno podzakonskih propisa kojim je povećana osnovica za izračun naknade za rad udomitelja i opskrbnina.

Povećanje također uključuje i dodatna sredstva u iznosu od 40,4 milijuna eura za roditeljske potpore. Naime, izmjenama zakona o roditeljskim potporama koje su stupile na snagu 1. kolovoza 2022. uvedeno je novo pravo, oćinski dopust za zaposlene i samozaposlene roditelje u trajanju od 10 radnih dana za jedno dijete odnosno 15 radnih dana u slučaju rođenja blizanaca, trojki ili istovremenog rođenja više djece, koje je plaćeno na razini pune plaće. Zakonom je povećan i najviši iznos naknade plaće koja se isplaćuje za vrijeme korištenja prava na roditeljski dopust za zaposlene i samozaposlene roditelje, za prvih šest mjeseci ako to pravo koristi jedan roditelj ili prvih osam mjeseci ako koriste oba roditelja sa 750,44 eura na 995,44 eura. Nadalje, povećana je naknada plaće tijekom korištenja prava na roditeljski dopust u polovici punog radnog vremena sa 309,00 eura na 485,58 eura.

Isto tako, u okviru ove kategorije rashoda u odnosu na tekući plan 2022. rast bilježe i izdvajanja za sanaciju štete uzrokovane potresom u iznosu od 60,0 milijuna eura te izdvajanja za subvencioniranje stambenih kredita u iznosu od 13,4 milijuna eura.

U 2024. godini ovi rashodi bilježe daljnji rast i projicirani su na razini od 8,4 milijarde eura, dok se u 2025. očekuju na razini od 8,7 milijardi eura.

Ostali rashodi

Ostali rashodi, koji uključuju tekuće i kapitalne donacije, kazne, penale i naknade šteta, izvanredne rashode i kapitalne pomoći u 2023. godini planirani su u iznosu od 1,6 milijardi eura, odnosno 246,0 milijuna eura više u odnosu na tekući plan 2022. godine.

Većina rasta u iznosu od 228,0 milijuna eura odnosi se na rashode financirane iz EU izvora i to zbog povećanja iskorištenosti sredstava EU dostupnih u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost u iznosu od 188,8 milijuna eura u okviru kojih su predviđena izdvajanja za izgradnju plinovoda Zlobin – Bosiljevo i povećanje kapaciteta LNG terminala (75,0 milijuna eura), kao i povećana izdvajanja za sanaciju štete uzrokovane potresom u iznosu od 47,1 milijun eura.

Osim rasta rashoda financiranih iz EU izvora ukupnom povećanju doprinose i rashodi financirani iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitka također vezani uz sanaciju štete uzrokovane potresom u iznosu od 49,3 milijuna eura. Međutim, u okviru ovih izvora financiranja smanjuju se izdvajanja za jamstvenu pričuvu u iznosu od 57,2 milijuna eura sukladno podacima o protestiranim državnim jamstvima u prethodnim razdobljima i temeljem planova dospijeća u narednim razdobljima. U 2024. i 2025. godini ovi rashodi projicirani su na razini od 1,5 odnosno 1,4 milijarde eura.

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine u 2023. godini planirani su u iznosu od 1,9 milijardi eura i u odnosu na tekući plan 2022. godine bilježe porast u iznosu od 430,5 milijuna eura.

Ovaj porast najvećim dijelom rezultat je povećanih izdvajanja rashoda koji se financiraju iz EU i ostalih izvora financiranja u iznosu od 359,9 milijuna eura zbog provedbe projekata u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost u iznosu od 207,6 milijuna eura, provedbe projekata u okviru operativnih programa Konkurentnost i kohezija i Učinkoviti ljudski potencijali u iznosu od 94,5 milijuna eura i izdvajanja za sanaciju štete uzrokovane potresom u iznosu od 56,7 milijuna eura.

Ova kategorija rashoda koja se financira iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitaka bilježi rast u odnosu na tekući plan 2022. godine u iznosu od 70,5 milijuna eura najvećim dijelom uslijed nabave borbenih vozila Bradley te njihovog dovođenja u ispravno stanje i isporuku Oružanim snagama u iznosu od 22,5 milijuna eura, uslijed osiguranja sredstava za financiranje razlike između ugovorenih i alociranih EU sredstava u iznosu od 22,0 milijuna eura i izdvajanja za sanaciju štete uzrokovane potresom u iznosu od 16,9 milijuna eura.

Unutar ove kategorije rashoda planirana su i značajna izdvajanja za dodatno jačanje obrambene sposobnosti i sigurnosti u iznosu od 287,3 milijuna eura.

U 2024. i 2025. godini ovi rashodi predviđaju se u iznosu od 1,4 milijarde eura, odnosno 1,1 milijardu eura.

4.2. Obrazloženje rashoda po funkcijskoj klasifikaciji

S ciljem daljnjeg povećanja transparentnosti korištenja proračunskih sredstava u nastavku se u okviru obrazloženja rashoda državnog proračuna, daje i prikaz rashoda po funkcijskoj klasifikaciji.

Tablica 10: Kretanje rashoda državnog proračuna u razdoblju 2021. - 2025. po funkcijskoj klasifikaciji

svi izvori	Izvršenje 2021.	Tekući plan 2022.	Indeks 22./21.	Prijedlog 2023.	Indeks 23./22.	Projekcija 2024.	Indeks 24./23.	Projekcija 2025.	Indeks 25./24.
UKUPNO	22.434.189.710	24.518.242.090	109,3	26.666.161.824	108,8	25.635.977.356	96,1	25.925.006.222	101,1
Opće javne usluge	3.869.304.414	4.187.301.961	108,2	4.578.240.251	109,3	4.462.594.400	97,5	4.278.899.328	95,9
Obrana	913.455.776	1.004.467.829	110,0	1.037.031.696	103,2	1.081.517.985	104,3	1.089.928.339	100,8
Javni red i sigurnost	1.372.521.448	1.440.638.043	105,0	1.662.271.704	115,4	1.592.728.439	95,8	1.560.566.159	98,0
Ekonomski poslovi	2.773.871.404	3.919.870.714	141,3	4.262.879.039	108,8	4.309.521.547	101,1	4.660.989.830	108,2
Zaštita okoliša	244.504.705	276.961.022	113,3	362.698.117	131,0	193.307.944	53,3	144.329.577	74,7
Usluge unapređenja stanovanja i zajednice	681.177.702	780.252.158	114,5	1.177.404.302	150,9	684.151.515	58,1	593.021.221	86,7
Zdravstvo	2.982.922.023	2.773.715.974	93,0	2.712.121.441	97,8	2.543.977.556	93,8	2.521.829.608	99,1
Rekreacija, kultura i religija	350.237.906	526.141.184	150,2	660.368.392	125,5	450.069.001	68,2	450.862.270	100,2
Obrazovanje	1.145.769.860	1.295.478.471	113,1	1.640.775.426	126,7	1.498.589.397	91,3	1.494.487.356	99,7
Socijalna zaštita	8.100.424.471	8.313.414.735	102,6	8.572.371.456	103,1	8.819.519.572	102,9	9.130.092.534	103,5

Izvor: Ministarstvo financija

4. UKUPNI MANJAK/VIŠAK DRŽAVNOG PRORAČUNA

Slijedom ukupno planiranih prihoda u iznosu od 24,9 milijardi eura te ukupno planiranih rashoda u iznosu od 26,7 milijardi eura, planirani manjak državnog proračuna za 2023. godinu iznosi 1,8 milijardi eura ili 2,6% bruto domaćeg proizvoda.

U 2024. godini manjak državnog proračuna projiciran je u iznosu od 815 milijuna eura ili 1,1% BDP-a dok se u 2025. očekuje manjak od 172 milijuna eura ili 0,2% BDP-a.

Tablica 11: Ukupni manjak/višak državnog proračuna

<i>(u mil. EUR)</i>	2021.	Plan 2022.	Prijedlog proračuna za 2023.	Projekcija proračuna za 2024.	Projekcija proračuna za 2025.
Prihodi (6+7)	20.448	22.803	24.859	24.821	25.753
Prihodi poslovanja (6)	20.358	22.617	24.769	24.725	25.662
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine (7)	89	185	91	96	91
Rashodi (3+4)	22.434	24.518	26.666	25.636	25.925
Rashodi poslovanja (3)	21.448	23.057	24.774	24.249	24.797
Rashodi za nabavu nefinancijske imovine (4)	987	1.462	1.892	1.387	1.128
Ukupni manjak/višak	-1.986	-1.715	-1.807	-815	-172
% BDP-a	-3,4	-2,6	-2,6	-1,1	-0,2

Izvor: Ministarstvo financija

5. RAČUN FINANCIRANJA DRŽAVNOG PRORAČUNA

Manjak državnog proračuna za 2023. godinu u iznosu od 1,8 milijardi eura financirat će se razlikom ukupnih primitaka od financijske imovine i zaduživanja te ukupnih izdataka za financijsku imovinu i otplate zajmova. Pritom su ukupni primici od financijske imovine i zaduživanja planirani u iznosu od 6,1 milijardu eura, a ukupni izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova u iznosu od 4,3 milijarde eura.

U strukturi ukupnih primitaka od financijske imovine i zaduživanja u 2023. godini najznačajniji iznos od 4,2 milijarde eura odnosi se na primitke od izdanih vrijednosnih papira, od čega se 2,7 milijardi eura odnosi na tuzemne obveznice, a 1,5 milijardi eura na inozemne obveznice. Primici od zaduživanja inozemnim i domaćim kreditima i zajmovima planirani su u iznosu od 1,4 milijarde eura. Preostali iznos planiranih primitaka u računu financiranja državnog proračuna odnosi se u najvećoj mjeri na primitke od povrata glavnica danih zajmova i depozita u iznosu od 441,2 milijuna eura.

U strukturi ukupnih izdataka za financijsku imovinu i otplate zajmova najveći iznos od 2,7 milijardi eura čine izdaci za otplatu glavnice za izdane vrijednosne papire koji se u cijelosti odnose na izdatke za otplatu glavnice za izdane obveznice. Izdaci za otplatu glavnice primljenih kredita i zajmova iznose 1,0 milijardu eura, od čega se 897,7 milijuna eura odnosi na otplatu glavnice primljenih kredita i zajmova od kreditnih i ostalih financijskih institucija izvan javnog sektora, 98,0 milijuna eura na otplatu glavnice primljenih kredita i zajmova od međunarodnih organizacija, institucija i tijela EU te inozemnih vlada, a 35,3 milijuna eura na izdatke za otplatu glavnice primljenih kredita i zajmova od kreditnih i ostalih financijskih institucija u javnom sektoru. Izdaci za dane zajmove i depozite planirani su u iznosu od 440,4 milijuna eura, a izdaci za dionice i udjele u glavnici 175,6 milijuna eura.

Ukupni manjak državnog proračuna u 2024. godini planira se u iznosu od 815,0 milijuna eura, a u 2025. godini u iznosu od 171,7 milijuna eura. Ukupni izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova u 2024. godini planiraju se u iznosu od 4,0 milijarde eura, a u 2025. u iznosu od 4,7 milijardi eura. Stoga se primici od financijske imovine i zaduživanja u 2024. godini planiraju u iznosu od 4,6 milijardi eura a u 2025. godini u iznosu od 4,8 milijardi eura.

Tablica 12: Račun prihoda, rashoda i financiranja državnog proračuna

(milijuni EUR)	Izvršenje 2021.	Plan 2022.	Indeks	Prijedlog proračuna za 2023.	Indeks	Projekcija proračuna za 2024.	Indeks	Projekcija proračuna za 2025.	Indeks
	EUR	EUR	3=2/1	EUR	5=4/2	EUR	7=6/4	EUR	9=8/6
	1	2		4		6		8	
PRIHODI POSLOVANJA	20.358	22.617	111,1	24.769	109,5	24.725	99,8	25.662	103,8
PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	89	185	207,5	96	51,6	96	100,0	91	95,2
UKUPNI PRIHODI	20.448	22.803	111,5	24.864	109,0	24.821	99,8	25.753	103,8
RASHODI POSLOVANJA	21.448	23.057	107,5	24.774	107,4	24.249	97,9	24.797	102,3
RASHODI ZA NABAVU NEFINANCIJSKE IMOVINE	987	1.462	148,2	1.892	129,5	1.387	73,3	1.128	81,4
UKUPNI RASHODI	22.434	24.518	109,3	26.666	108,8	25.636	96,1	25.925	101,1
RAZLIKA - VIŠAK / MANJAK	-1.986	-1.715		-1.807		-815		-172	
PRIHODI OD FINANCIJSKE IMOVINE I ZADUŽIVANJA	5.281	5.806	109,9	6.141	105,8	4.570	74,4	4.756	104,1
IZDACI ZA FINANCIJSKU IMOVINU I OTPLATE ZAJMOVA	3.222	4.809	149,2	4.314	89,7	3.998	92,7	4.674	116,9
PRIJENOS DEPOZITA IZ PRETHODNE GODINE	2.195	2.321	105,7	1.602	69,1	1.622	101	1.378	
PRIJENOS DEPOZITA U NAREDNU GODINU	-2.267	-1.602	70,7	-1.622	101,2	-1.378	85	-1.289	
NETO FINANCIRANJE	1.986	1.715		1.807		815		172	

Izvor: Ministarstvo financija

6. STANJE DOSPJELIH NEPODMIRENIH OBVEZA PRORAČUNSKIH KORISNIKA DRŽAVNOG PRORAČUNA

Tablica 13: Stanje dospjelih nepodmirenih obveza ministarstava i drugih državnih tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije

Stanje dospjelih obveza na dan*		31. prosinca 2021.	30. rujna 2022.	Indeks
Razdjel		1	2	3=2/1*100
010	HRVATSKI SABOR	0,00	13.788,04	0,0
011	POVJERENSTVO ZA FISKALNU POLITIKU	0,00	0,00	0,0
012	DRŽAVNO IZBORNO POVJERENSTVO	185,81	0,00	0,0
013	URED PREDSEDNICE REPUBLIKE HRVATSKE PO PRESTANKU OBNAŠANJA DUŽNOSTI	0,00	0,00	0,0
015	URED PREDSEDNIKA REPUBLIKE HRVATSKE	0,00	68.811,90	0,0
017	USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE	0,00	0,00	0,0
018	AGENCIJA ZA ZAŠTITU TRŽIŠNOG NATJECANJA	0,00	0,00	0,0
020	VLADA REPUBLIKE HRVATSKE	0,00	48.767,79	0,0
025	MINISTARSTVO FINANCIJA	0,00	0,00	0,0
028	SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA SREDIŠNJU JAVNU NABAVU	0,00	0,00	0,0
030	MINISTARSTVO OBRANE	1.425.927,53	781.044,10	54,8
032	SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA HRVATE IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE	10.807,22	80.511,70	745,0
033	SREDIŠNJI DRŽ. URED ZA OBNOVU I STAMBENO ZBRINJAVANJE	66.832,70	23.355,28	34,9
034	SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA RAZVOJ DIGITALNOG DRUŠTVA	4.015,13	85.488,22	2.129,2
037	SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA DEMOGRAFIJU I MLADE	0,00	19.972,87	0,0
039	HRVATSKA VATROGASNA ZAJEDNICA	1.034,71	5.708,40	551,7
040	MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA	5.160.179,71	772.100,89	15,0
041	MINISTARSTVO HRVATSKIH BRANITELJA	0,00	97.809,34	0,0
048	MINISTARSTVO VANJSKIH I EUROPSKIH POSLOVA	54.785,85	72.523,36	132,4
052	POVJERENSTVO ZA ODLUČIVANJE O SUKOBU INTERESA	0,00	0,00	0,0
055	MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA	218.411,57	535.398,81	245,1
060	MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE	453.629,57	661.983,39	145,9
061	MINISTARSTVO REGIONALNOGA RAZVOJA I FONDOVA EUROPSKE UNIJE	0,00	0,00	0,0
065	MINISTARSTVO MORA, PROMETA I INFRASTRUKTURE	131.422,39	481.880,49	366,7
076	MINISTARSTVO PROSTORNOGA UREĐENJA, GRADITELJSTVA I DRŽAVNE IMOVINE	317.566,93	250.893,52	79,0
077	MINISTARSTVO GOSPODARSTVA I ODRŽIVOG RAZVOJA	2.831.884,53	1.532.571,47	54,1
080	MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA	9.681.323,51	10.687.346,19	110,4
086	MINISTARSTVO RADA, MIROVINSKOGA SUSTAVA, OBITELJI I SOCIJALNE POLITIKE	242.640,25	196.132,54	80,8
090	MINISTARSTVO TURIZMA I SPORTA	0,00	64.764,77	0,0
096	MINISTARSTVO ZDRAVSTVA	248.605.272,15	281.562.246,26	113,3
106	HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI	0,00	0,00	0,0
110	MINISTARSTVO PRAVOSUĐA I UPRAVE	825.690,76	904.522,13	109,5
120	URED PUČKOG PRAVOBRANITELJA	0,00	0,00	0,0
121	PRAVOBRANITELI ZA DJECU	0,00	72,77	0,0
122	PRAVOBRANITELJICA ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA	0,00	26.834,96	0,0
123	PRAVOBRANITELI ZA OSOBE S INVALIDITETOM	0,00	0,00	0,0
160	DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU	12.056,54	7.160,75	59,4
185	DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU	0,00	473,02	0,0
196	DRŽAVNA KOMISIJA ZA KONTROLU POSTUPAKA JAVNE NABAVE	0,00	0,00	0,0
225	DRŽAVNI INSPEKTORAT	65.516,49	219.431,16	334,9
250	AGENCIJA ZA ZAŠTITU OSOBNIH PODATAKA	0,00	0,00	0,0
258	POVJERENIK ZA INFORMIRANJE	0,00	0,00	0,0
	OSTALI	3.987,66	8.605,61	215,8
UKUPNO		270.113.171,01	299.210.199,73	110,8

*Podaci iz Izvještaja o obvezama za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2021. i od 1. siječnja do 30. rujna 2022.

Izvor: Ministarstvo financija

Tablica 14: Stanje dospjelih nepodmirenih obveza izvanproračunskih korisnika

Stanje dospjelih obveza na dan*		31. prosinca 2021.	30. rujna 2022.	Indeks
	Izvanproračunski korisnik	1	2	3=2/1*100
23911	HRVATSKI ZAVOD ZA MIROVINSKO OSIGURANJE	19.023,96	1.075,91	5,7
25843	HRVATSKI ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE	0,00	0,00	0,0
26362	HRVATSKI ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE	149.770.679,81	115.213.156,77	76,9
38085	HRVATSKE VODE	0,00	0,00	0,0
48099	CENTAR ZA RESTRUKTURIRANJE I PRODAJU	172.996.166,17	172.996.561,03	100,0
38093	FOND ZA ZAŠTITU OKOLIŠA I ENERGETSKU UČINKOVITOST	284.951,09	8,56	0,0
38108	HRVATSKE CESTE	4.734.043,40	2.941.503,65	62,1
38132	HRVATSKA AGENCIJA ZA OSIGURANJE DEPOZITA	0,00	0,00	0,0
51011	HŽ PUTNIČKI PRIJEVOZ D.O.O.	259.894,35	25.044,24	9,6
50993	HŽ INFRASTRUKUTRA D.O.O.	181.992.031,06	199.998.172,60	109,9
38116	HRVATSKE AUTOCESTE D.O.O.	14.419,14	0,00	0,0
UKUPNO		510.071.208,97	491.175.522,76	96,3

*Podaci iz Izvještaja o obvezama za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2021. i od 1. siječnja do 30. rujna 2022.

Izvor: Ministarstvo financija

7. PROCJENA UKUPNOG MANJKA/VIŠKA OPĆE DRŽAVE

U 2023. godini manjak općeg proračuna prema nacionalnoj metodologiji projiciran je na razini od 1,7 milijardi eura ili 2,4% BDP-a. U 2024. isti se projicira u iznosu od 896 milijuna eura ili 1,2% BDP-a, a u 2025. godini u iznosu od 229 milijuna eura ili 0,3% BDP-a. Pritom je manjak državnog proračuna u 2023. planiran na razini od 2,6% BDP-a, u 2024. i 2025. na razini od 1,1% BDP-a odnosno 0,2% BDP-a. Izvanproračunski korisnici će u promatranom razdoblju bilježiti višak i to od 0,3% BDP-a u 2023., 0,1% BDP-a u 2024. i 0,2% BDP-a u 2025. godini. Manjak jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u 2023. projiciran je u iznosu od 0,1% BDP-a, a u 2024. i 2025. u iznosu od 0,2% BDP-a.

Tablica 10: Opći proračun prema nacionalnoj metodologiji za razdoblje 2021.-2025.

(u mil. EUR)	2021.	Plan 2022.	Plan 2023.	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.
DRŽAVNI PRORAČUN					
Ukupni prihodi	20.448	22.803	24.859	24.821	25.753
% BDP-a	35,1	34,7	35,4	34,7	33,0
Ukupni rashodi	22.434	24.518	26.666	25.636	25.925
% BDP-a	38,5	37,3	38,0	34,6	33,2
Ukupni manjak/višak	-1.986	-1.715	-1.807	-815	-172
% BDP-a	-3,4	-2,6	-2,6	-1,1	-0,2
IZVANPRORAČUNSKI KORISNICI					
Ukupni manjak/višak	62	126	184	50	135
% BDP-a	0,1	0,2	0,3	0,1	0,2
KONSOLIDIRANA LOKALNA DRŽAVA					
Ukupni manjak/višak	-179	-72	-96	-132	-192
% BDP-a	-0,3	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2
OPĆI PRORAČUN					
Ukupni manjak/višak	-2.104	-1.661	-1.719	-896	-229
% BDP-a	-3,6	-2,5	-2,4	-1,2	-0,3

Izvor: Ministarstvo financija

Kada se ovim veličinama pridodaju prilagodbe nacionalne metodologije računskog plana metodologiji ESA 2010 te projekcije manjka/viška trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba koje su statistički uključene u sektor opće države, očekuje se da će planirani manjak opće države iznositi 2,3% BDP-a u 2023. godini. U 2024. isti je projiciran na razini od 1,7% BDP-a, a u 2025. godini očekuje se manjak proračuna opće države od 1,2% BDP-a.

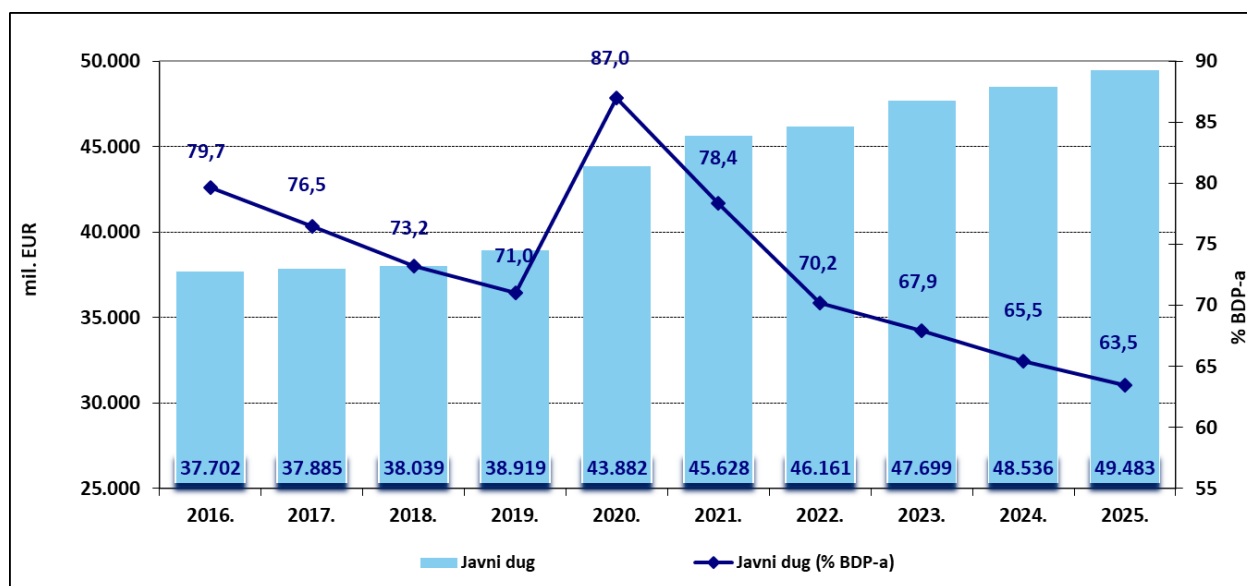
Tablica 11: Proračun opće države prema podsektorima 2022. – 2025.

ESA 2010 metodologija (mil. EUR)	manjak/višak deficit/suficit 2022.		manjak/višak deficit/suficit 2023.		manjak/višak deficit/suficit 2024.		manjak/višak deficit/suficit 2025.	
	% BDP-a	% BDP-a	% BDP-a	% BDP-a	% BDP-a	% BDP-a	% BDP-a	% BDP-a
OPĆA DRŽAVA	-943	-1,4	-1.624	-2,3	-1.262	-1,7	-942	-1,2
SREDIŠNJA DRŽAVA	-834	-1,3	-1.518	-2,2	-1.114	-1,5	-727	-0,9
od čega:								
HAC	166	0,3	159	0,2	171	0,2	182	0,2
HC	-51	-0,08	-52	-0,07	-72	-0,10	-93	-0,12
HV	-11	-0,02	-17	-0,02	-18	-0,02	-12	-0,02
HŽ INFRASTRUKTURA	-28	0,0	-49	-0,1	-30	0,0	-28	0,0
HŽ PUTNIČKI PRIJEVOZ	-34	-0,1	5	0,0	-10	0,0	-34	0,0
HAOD	33	0,0	35	0,1	0	0,0	0	0,0
FZOEU	22	0,0	47	0,1	34	0,0	42	0,1
CERP	-2	0,0	-3	0,0	-3	0,0	-3	0,0
HBOR	45	0,1	37	0,1	31	0,0	32	0,0
FONDOVI SOCIJALNOG OSIGURANJA	-65	-0,10	-22	-0,03	-32	-0,04	-38	-0,05
LOKALNA DRŽAVA	-44	-0,1	-84	-0,1	-116	-0,2	-177	-0,2

Izvor: Ministarstvo financija

U skladu s kretanjem salda proračuna opće države očekuje se smanjenje udjela javnog duga u BDP-u po prosječnoj stopi od 2,2 postotna boda u nadolazećem trogodišnjem razdoblju, odnosno s 67,9% BDP-a u 2023. na 65,5% BDP-a u 2024. te 63,5% BDP-a u 2025. godini.

Grafikon 1: Javni dug u razdoblju 2016. – 2025.

Izvor: DZS, HNB, Ministarstvo financija

Tablica 12: Javni dug po podsektorima opće države u razdoblju 2021. – 2025.

ESA 2010 metodologija (mil. EUR)	2021.		2022.		2023.		2024.		2025.	
	2021.	% BDP-a	% BDP-a	% BDP-a	% BDP-a	% BDP-a	% BDP-a	% BDP-a		
KONSOLIDIRANI DUG OPĆE DRŽAVE	45.628	78,4	70,2	67,9	65,5	63,5				
Dug središnje države	44.433	76,3	68,8	66,6	64,7	62,4				
od čega:										
HAC	2.259	3,9	3,2	2,8	2,4	2,0				
HC	667	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2				
HV	136	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2				
HRT	33	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1				
HŽ INFRASTRUKTURA	153	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4				
HŽ PUTNIČKI PRIJEVOZ	73	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2				
HŽ CARGO	54	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1				
HBOR	1.995	3,4	3,0	2,7	2,5	2,4				
APN	138	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2				
LUČKE UPRAVE	221	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3				
JPP I KONCESIJE	859	1,5	1,3	1,2	1,2	1,1				
BINA I STRA	659	1,1	1,1	1,0	0,9	0,8				
Međunarodna zračna luka Zagreb	200	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3				
Dug fondova socijalne sigurnosti	1	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2				
Dug lokalne države	1.194	2,1	1,9	1,9	1,9	2,1				

Izvor: Ministarstvo financija

Usljed snažnog gospodarskog pada na razini čitave EU uzrokovanog pandemijom koronavirusa, Vijeće EU je u ožujku 2020. odobrilo punu fleksibilnost Pakta o stabilnosti i rastu, odnosno primjenu opće klauzule o odstupanju (general escape clause) od proračunskih pravila definiranih Paktom o stabilnosti i rastu. Time je državama članicama dana mogućnost da u većoj mjeri pruže fiskalne poticaje svojim gospodarstvima kako bi se ublažili postojeći negativni utjecaji i osigurao što skoriji oporavak. Na nacionalnoj razini, Zakon o fiskalnoj odgovornosti također omogućuje privremeno odgađanje primjene fiskalnih pravila u slučaju izvanrednih okolnosti pod uvjetom da se time ne ugrožava fiskalna održivost u srednjem roku, sukladno pravilima Europske unije. U skladu s preporukom Povjerenstva od 30. ožujka 2020. godine, Vlada RH je 3. travnja 2020. donijela Odluku o privremenom odgađanju primjene fiskalnih pravila iz članaka 6., 7. i 8. Zakona o fiskalnoj odgovornosti.

I u 2023. godini na snazi će ostati opća klauzula o odstupanju od proračunskih pravila. Države članice trebale bi u tom kontekstu tijekom 2023. nastaviti pružati ciljanu i privremenu fiskalnu potporu, sve u cilju daljnjeg oporavka i jačanja cjelokupnog gospodarstva, pritom vodeći računa o očuvanju srednjoročne fiskalne održivosti.

7.1. Fiskalni rizici i analiza osjetljivosti kretanja javnog duga

Udio javnog duga u BDP-u je u razdoblju između 2014. i 2019. godine smanjen za 12,7 postotnih bodova, no zbog nezapamćene krize uzrokovane pandemijom koronavirusa, koja je dovela do velikih potreba za zaduživanjem, javni dug je u 2020. narastao za visokih 15,9 postotnih bodova u odnosu na godinu ranije. Snažan oporavak gospodarske aktivnosti u 2021. i 2022. godini ponovno dovodi do smanjenja javnog duga i to za ukupno 16,8 postotnih bodova, čime su fiskalni rizici osjetno smanjeni.

Unatoč tome, i nadalje je prisutna visoka razina javnog duga koja predstavlja izvor ranjivosti za hrvatsko gospodarstvo. Naime, s obzirom na visinu duga, povećanje referentnih tržišnih kamatnih stopa dovelo bi do viših troškova servisiranja duga, što bi potencijalno moglo stvoriti pritisak na financiranje ostalih potreba države. U scenariju porasta EURIBOR-a² za 100 baznih bodova iznad osnovnog scenarija u čitavom razdoblju 2023. - 2025., udio javnog duga u BDP-u krajem projekcijskog razdoblja bio bi za 0,2 postotnih bodova veći nego u osnovnom scenariju.

Fiskalne projekcije u srednjoročnom razdoblju temelje se na makroekonomskim pretpostavkama predstavljениm u ovom dokumentu. Rizici povezani s nižom razinom gospodarske aktivnosti u odnosu na predstavljeni makroekonomski scenarij imali bi implikacije na očekivano kretanje fiskalnih veličina, posebice prihoda od poreza i socijalnih doprinosa u nadolazećem razdoblju, što bi dovelo do izravnog utjecaja na visinu salda proračuna opće države. Jedan od trenutno najizraženijih negativnih rizika odnosi se na moguća nepovoljnija kretanja inozemne potražnje, izraženo kroz smanjenje BDP-a u EU. Uz pretpostavku da je u 2023. godini realni BDP u članicama EU smanjen za 1 postotni bod (trajno) u odnosu na osnovni scenarij, udio javnog duga u BDP-u 2025. godini bio bi 0,3 postotnih bodova viši.

Hrvatsko gospodarstvo suočava se i sa brojnim drugim fiskalnim rizicima. Mirovinski sustav RH suočava se s vrlo nepovoljnim demografskim trendovima koji se prvenstveno odnose na starenje stanovništva, odnosno smanjenje broja radno-aktivnog stanovništva, uz istodobno povećanje skupine stanovništva starijeg od 65 godina. Jačanje takvih trendova stvorio bi dodatan pritisak na sustav generacijske solidarnosti, a što bi moglo imati negativan učinak na održivost javnih financija u dugom roku. Osim toga, stanje nepodmirenenih obveza u zdravstvenom sustavu predstavlja dodatni fiskalni rizik koji je potrebno adresirati provedbom strukturnih mjera usmjerenih ka financijskoj održivosti cjelokupnog zdravstvenog sustava. Iako se RH nalazi pri dnu po visini potencijalnih obveza u usporedbi s ostalim zemljama članicama EU, pri čemu je njihov udio u BDP-u u RH krajem 2021. iznosio 1,9% BDP-a, takve obveze i dalje predstavljaju rizik za javne financije.

² Analiza osjetljivosti javnog duga na porast EURIBOR-a, kao i šok inozemne potražnje, izrađena je korištenjem strukturnog makroekonometrijskog modela hrvatskog gospodarstva razvijenog za Ministarstvo financija u suradnji sa stručnjacima iz Svjetske banke u okviru EU projekta „Razvoj strukturnog makroekonomskog modela hrvatskog gospodarstva“.